

IV. HEMŞİRELİĞİ GÜÇLENDİRME SEMPOZYUMU

"Herkes için sağlıkta hemşireler öncü bir ses"

26-28 MAYIS 2021

1. GÜN

26.05.2021 ÇARŞAMBA

Hemşirelik Eğitiminde Senaryo Yazma Becerisi Kursu

Dr. Öğr. Üye. Pelin Karacıy
Saat: 13:00-16:30

Bilinçli Farkındalık Penceresinden Yaşam Atölyesi

Dr. Öğr. Üye. Oya Sevcan Orak
Saat: 09:00-12:00, 13:00-16:00

COVID-19'da Bakımın Yönetimi Kursu

Dr. Öğr. Üye. Özge İşeri,
Hem. Asiye Yılmaz
Saat: 09:00-12:00, 13:30-15:00

2. GÜN

27.05.2021 PERŞEMBE

10:00-10:30

İCN teması: Hemşireler Geleceğin Sağlık Bakımı İçin Öncü Bir Ses

Doç. Dr. Şenay ARSLI

10:30-12:00

Pandeminin bize hatırlattıkları: Geçmişin mirasıyla şimdi ve gelecek nasıl görünüyor?

Prof. Dr. Nurgün PLATIN

13:00-14:30

Panel: SAĞLIKTA DÜRTAL DÖNÜŞÜM VE POSTMODERN HEMŞİRELİK

Hemşirelik mesleğinin geleceği: Robotik Hemşirelik

Öğr. Gör. Emel Güneş

Dijital Hastane Süreçleri

Dr. Öğr. Üyesi İlker KOSE

Dijital hastane dönüşümünde hemşirelik uygulamaları

Dr. Öğr. Üyesi Nuran AYDIN ATEŞ

Postmodern hemşirelik

Doç. Dr. İlkey BOZ

3. GÜN

28.05.2021 CUMA (SABAH)

10:00-10:30

KONFERANS

Pandemi döneminde sağlıkta eşitsizlik ve hemşirelik

Prof. Dr. İknur AYDIN AVCI

10:00-10:30

Panel: PANDEMİDE HEMŞİRELERİN PSİKOLOJİK SAĞLAMLIĞI

İstatistiklerle pandemide hemşirelik

Dr. Öğr. Üye. Kübra YENİ

Pandemide hemşirelerin psikolojik sağlamlığı

Doç. Dr. Figen İNÇİ

Pandemide kurumsal ve yönetsel destek

Hem. Hiz. Md. Şepnem KAYAN

Pandemi döneminde hemşirenin insan ve sağlık hakkı

Doç. Dr. Gülsen KOÇ

3. GÜN

28.05.2021 CUMA (ÖĞLEDEN SONRA)

13:00-14:30

Panel: PANDEMİDE HEMŞİRELİK EĞİTİMİ

Covid-19 pandemisinin eğitime yansımaları ve yeni normalde eğitime

yönelik değerlendirmeler

Doç. Dr. Aras BOZKURT

Pandemi döneminde hemşirelik eğitim süreçlerinin yönetimi ve

stratejiler

Doç. Dr. Havva ARSLAN YÜRÜMEZOĞLU

Hemşirelik eğitiminde yenilikçi yaklaşımlar: Pandemiden sonra

hemşirelik eğitimi

Dr. Öğr. Üyesi Yasemin USLU

Pandemide hemşirelik eğitim programlarının akreditasyonu

Prof. Dr. Gülseren KOCAMAN

14:45-16:00

FORUM

COVID-19 PANDEMİSİNDE, EĞİTİM VE UYGULAMADA

HEMŞİRELİK ÖYKÜLERİ

Hikayeler insanları, diğer insanlara, zamanları diğer zamanlara bağlarlar.

Hikayeler, insanların kim olduklarını, nerede bulduklarını ve nereye gittiklerini ifade ederler.

Patricia R. Liehr, Mary Jane Smith

İZ BIRAKAN BAKIM ÖYKÜLERİNİZ İÇİN BİZE ULAŞIN...

<http://hemguclendirmesem2021.omu.edu.tr>

ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ

Sağlık Bilimleri Fakültesi

Hemşirelik Bölümü

SAMSUN

<https://hemguclendirmesem2021.omu.edu.tr>

hemguclendirmesem@omu.edu.tr

BİLDİRİ E-KİTABI

SEMPOZYUM ONURSAL BAŞKANLARI

Prof. Dr. Yavuz ÜNAL
Ondokuz Mayıs Üniversitesi Rektörü

Prof. Dr. Murat TERZİ
Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Dekanı

SEMPOZYUM BAŞKANI

Prof. Dr. Özen KULAKAÇ
Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü

DÜZENLEME KURULU

Prof. Dr. Özen KULAKAÇ
Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü

Doç. Dr. Şenay ARLI
Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü

Dr. Öğr. Üyesi Afitap ÖZDELİKARA
Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü

Dr. Öğr. Üyesi Özge İŞERİ
Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü

Dr. Öğr. Üyesi Kübra YENİ
Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü

Öğr. Gör. Dr. Belgin ŞEN ATASAYAR
Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü

Arş. Gör. Ahsen TAŞTAN GÜRKAN
Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü

Arş. Gör. Burak ARSLAN
Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü

BİLİMSEL KURUL

Prof. Dr. İlknur AYDIN AVCI	Ondokuz Mayıs Üniversitesi
Doç. Dr. Birsen ALTAY	Ondokuz Mayıs Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Esra TURAL BÜYÜK	Ondokuz Mayıs Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Figen ÇAVUŞOĞLU	Ondokuz Mayıs Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Gülay AKMAN	Ondokuz Mayıs Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Nazlı BALTAÇI	Ondokuz Mayıs Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Seval AĞAÇDİKEN ALKAN	Ondokuz Mayıs Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Oya Sevcan ORAK	Ondokuz Mayıs Üniversitesi
Dr. Öğr. Üyesi Gülcan TAŞKIRAN ESKİCİ	Ondokuz Mayıs Üniversitesi
Arş. Gör. Dr. Gamze TUNÇER ÜNVER	Ondokuz Mayıs Üniversitesi
Arş. Dör. Dr. Özge ÖZ YILDIRIM	Ondokuz Mayıs Üniversitesi

**Kurul üyeleri akademik unvan ve alfabetik sıralamaya (isim) göre sıralanmıştır.*

SEMPOZYUM TEMALARI

Covid 19 Pandemisinde Hemşirelik

Covid 19 Pandemisinde Hemşirelik Eğitimi

Covid 19 Pandemisi Sonrası Hemşirelik

Covid 19 Pandemisi Sonrası Hemşirelik Eğitimi

SEMPOZYUM BİLDİRİ E-KİTABININ DÜZENLENMESİ

Dr. Öğr. Üyesi Figen ÇAVUŞOĞLU

Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü

Öğr.Gör.Dr.Belgin ŞEN ATASAYAR

Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü

Öğr. Gör. Cansev BAL

Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü

SEMPOZYUM DAVET YAZISI

Değerli meslektaşlarım,

Sempozyum düzenleme komitesi adına **26-28 Mayıs 2021**'de "**IV. Hemşireliği Güçlendirme Sempozyumu**"nun, gerçekleştirileceğini duyurmanın mutluluğunu yaşıyoruz. İçinde bulunduğumuz Yeni COVID-19 Pandemisi günlerinde hemşireliğin güçlenmesi, bireyleri ve toplumu bakım yoluyla güçlendirmesi her zamankinden daha fazla önem kazanmıştır. Dünyada COVID-19'dan etkilenen insan sayısı milyonlarla ifade edilmektedir. Pek çok insan yakınlarını vakitsizce kaybetmiş, sevdiklerinin yanında olamamanın ve onlara veda edememenin derin üzüntüsünü yaşamıştır, yaşamaktadır. Dünya Hemşireler Birliği'ne göre bu süreçte 59 ülkede 2710 hemşire hayatını kaybetmiştir. Yeni COVID-19, hemşirelerin yaşamlarını ve hizmet ettikleri sağlık sistemlerini büyük ölçüde etkilese de hemşireliğin özü aynı kalmıştır. Hemşireler sağlık sisteminin en ön saflarında, toplumun yanında olmaya devam etmektedir.

Öte yandan Yeni COVID-19, uzak bir zamanda olacakmış gibi duran, sağlıkta ve hemşirelikte dijital çağı yakına çekmiştir. Hemşirelik camiası her zamankinden fazla robotik hemşireliği, sağlık ve bakım hizmetlerinde dijitalleşmeyi, tele-hemşireliği konuşmaya başlamıştır. Hemşirelik eğitimi, yönetimi ve uygulaması bir devrimi karşılamaya ve öncülüğünü yapmaya hazırlanmaktadır. Bu doğrultuda ICN 2021 teması "**Hemşireler: Öncü Bir Ses – Geleceğin sağlık hizmetleri için bir vizyon**" olmuştur. Amaç hemşireliğin karşılaştığı zorluklara değinmenin yanı sıra hemşireliğin geleceğini nasıl dönüştürecekimize bakmaktır.

Bu duygu ve düşüncelerle hazırladığımız "**IV. Hemşireliği Güçlendirme Sempozyumu**"nda hemşirelikte dijitalleşme ve postmodern hemşirelik konuşulacak, Yeni COVID-19 pandemisinde hemşirelerin psikolojik sağlamlığı, sağlıkta eşitsizlik ve hemşirelik tartışılacak, hemşirelik eğitimi mercek altına alınacaktır. İçinde bulunduğumuz olağanüstü koşullar, olağanüstü öyküler yaratmıştır. İnsan deneyiminin temel bir boyutu olan öyküler insanları, diğer insanlara, zamanları diğer zamanlara bağlarlar. Bu nedenle Türkiye'nin her tarafından, hemşireler, öğrenciler, öğretim elemanları ve daha pek çoğunun öykülerini paylaşacakları bir forum ve bir öykü yarışması bu sempozyumda yer alacaktır. Amacımız her zaman olduğu gibi "*hemşireler her yerde toplumun yanında... yaşamınızı duyuyoruz*" diyebilmektir. Bu sempozyumda tüm akademisyen, klinisyen meslektaşlarımızı ve öğrencilerimizi ağırlamaktan mutluluk duyacağımızı belirtiyor, sizleri "**IV. Hemşireliği Güçlendirme Sempozyumu**"na" katılmaya içtenlikle davet ediyoruz.

Sevgi ve saygılarımızla...

Sempozyum Düzenleme Komitesi Adına

Düzenleme Kurulu Başkanı

Prof. Dr. Özen KULAKAÇ

BİLİMSEL PROGRAM

HEMŞİRELER GELECEĞİN SAĞLIK BAKIMI İÇİN ÖNCÜ BİR SES “Geçmişten Aldığımız Mesleki Gücümüzle, Şimdi ve Gelecekte Her Zaman Toplumun Yanındayız” 27.05.2021 PERŞEMBE	
09:30-10:00	: Açılış Konuşmaları
10:00-10:30	: ICN teması: Hemşireler Geleceğın Sağlık Bakımı İçin Öncü Bir Ses Doç. Dr. Şenay ARLI
10:30-12:00	: KONFERANS Moderatör: Prof. Dr. Murat TERZİ Pandeminin bize hatırlattıkları: Geçmişin mirasıyla şimdi ve gelecek nasıl görünüyor? Prof. Dr. Nurgün Platin
12:00-13:00	: ÖĞLE ARASI
13:00-14:30	: Panel: SAĞLIKTA DİJİTAL DÖNÜŞÜM VE POSTMODERN HEMŞİRELİK Panel Başkanları: Prof. Dr. İlknur AYDIN AVCI Dr. Öğr. Üye. Figen ÇAVUŞOĞLU Hemşirelik mesleğinin geleceği: Robotik Hemşirelik Öğr. Gör. Emel Gümüş Dijital Hastane Süreçleri Dr. Öğr. Üyesi İlker KÖSE Dijital hastane dönüşümünde hemşirelik uygulamaları Dr. Öğr. Üyesi Nuran AYDIN ATEŞ Postmodern hemşirelik Doç. Dr. İlkey BOZ
14:30-14:45	: ARA
14:45-17:00	: SÖZEL BİLDİRİ OTURUMU Oturum Başkanları: Doç. Dr. Birsen ALTAY Dr. Öğr. Üyesi Esra TURAL BÜYÜK Dr. Öğr. Üyesi Gülay AKMAN

HEMŞİRELER GELECEĞİN SAĞLIK BAKIMI İÇİN ÖNCÜ BİR SES “Geçmişten Aldığımız Mesleki Gücümüzle, Şimdi ve Gelecekte Her Zaman Toplumun Yanındayız” 28.05.2021 CUMA	
10:00 -10:30	: KONFERANS Moderatör: Doç. Dr. Birsen ALTAY Pandemi döneminde sağlıkta eşitsizlik ve hemşirelik Prof. Dr. İlknur AYDIN AVCI
10: 30-10:45	: ARA
10:45-12:00	: Panel: PANDEMİDE HEMŞİRELERİN PSİKOLOJİK SAĞLAMLIĞI Panel Başkanları: Doç. Dr. Şenay ARLI Dr. Öğr. Üye. Serap GÜLEÇ İstatistiklerle pandemide hemşirelik Dr. Öğr. Üye. Kübra YENİ Pandemide Hemşirelerin Psikolojik Sağlamlığı Doç. Dr. Figen İNCİ Pandemide kurumsal ve yönetimsel destek Hem. Hiz. Md. Şepnem KAYAN

Samsun Sağlık Bilimleri Dergisi Özel Sayı, Aralık 2021
4. Hemşireliği Güçlendirme Sempozyumu, 26-28 Mayıs 2021

	Pandemi döneminde hemşirenin insan ve sağlık hakkı Doç. Dr. Gülten KOÇ
12:00-13:00	: ÖĞLE ARASI
13:00-14:30	Panel: PANDEMİDE HEMŞİRELİK EĞİTİMİ Panel Başkanları: Dr. Öğr. Üye. Afitap ÖZDELİKARA Dr. Öğr. Üye. Seval AĞAÇDİKEN ALKAN Covid-19 pandemisinin eğitime yansımaları ve yeni normalde eğitime yönelik değerlendirmeler Doç. Dr. Aras BOZKURT Pandemi döneminde hemşirelik eğitim süreçlerinin yönetimi ve stratejiler Doç. Dr. Havva ARSLAN YÜRÜMEZOĞLU Hemşirelik eğitiminde yenilikçi yaklaşımlar: Pandemiden sonra hemşirelik eğitimi Dr. Öğr. Üyesi Yasemin USLU Pandemide Hemşirelik Eğitim Programlarının Akreditasyonu Prof. Dr. Gülseren KOCAMAN
14:30-14:45	ARA
14:45-16:00	FORUM Yeni COVID-19 PANDEMİSİNDE, EĞİTİM VE UYGULAMADA HEMŞİRELİK ÖYKÜLERİ <i>Hemşireliğin her alanında çalışan meslektaşlarımızın yürek ısıtan pandemi deneyimleri, dilek ve önerileri forumda paylaşılacaktır.</i> Moderatör: Prof. Dr. Özen KULAKAÇ Dr. Öğr. Üye. Oya SEVCAN ORAK
16:00-16:30	: KAPANIŞ

IV. HEMŞİRELİĞİ GÜÇLENDİRME SEMPOZYUMU SÖZEL BİLDİRİ OTURUMU

GRUP-1

Oturum Başkanları: Doç. Dr. Birsen ALTAY

Dr. Öğr. Üyesi Esra TURAL BÜYÜK

Dr. Öğr. Üyesi Gülay AKMAN

1	DOĞUM İZİNİ SONRASI İŞE BAŞLAYAN HEMŞİRE VE DOKTORLARIN İŞE UYUM DENEYİMLERİ: BİR FENOMENOLOJİ ARAŞTIRMASI <u>Elif KALIN</u> ¹ , <u>Özen KULAKAÇ</u> ²
2	COVID-19 VE GEBELİKTE YÖNETİM <u>İlknur ERGİN</u> ¹ , <u>Fatma YILDIRIM</u> ² , <u>Nuriye BÜYÜKKAYACI DUMAN</u> ³
3	KÜRTAJIN ETİK ve YASAL BOYUTU <u>Nur ÜNAL KAYA</u> ¹ , <u>Fatma YILDIRIM</u> ² , <u>Nuriye BÜYÜKKAYACI DUMAN</u> ³
4	COVID-19 SÜRECİNDE GEBELERDE GÖRÜLEN RUH SAĞLIĞI SORUNLARI VE SOSYAL DESTEK ALGISI <u>Mevlüde ALPASLAN ARAR</u> ¹ , <u>Fatma YILDIRIM</u> ² , <u>Ebru ŞAHİN</u> ³
5	KADINA YÖNELİK ŞİDDETİN CAN ALANINI: TÖRE ve NAMUS CİNAYETLERİ <u>Mevlüde ALPASLAN ARAR</u> ¹ , <u>Fatma YILDIRIM</u> ² , <u>Ebru ŞAHİN</u> ³
6	VAJİNİTLERE GÜNCEL BİR BAKIŞ <u>Nur ÜNAL KAYA</u> ¹ , <u>Fatma YILDIRIM</u> ² , <u>Nuriye BÜYÜKKAYACI DUMAN</u> ³
7	BABA BEBEK BAĞLANMASININ BEBEĞİN YAŞAMI ÜZERİNE ETKİSİ <u>Ahmet KIRAÇ</u> ¹ , <u>Doğuhan ALTUNTAŞ</u> ¹ , <u>Dilara HANÇAR</u> ¹ , <u>Gülay AKMAN</u> ¹
8	TOPLUMSAL CİNSİYETİN GEBELİK, DOĞUM VE DOĞUM SONU DÖNEMDE KADIN SAĞLIĞINA ETKİSİ <u>Feyza Sıla ÖZEL</u> ¹ , <u>Semanur SÖYLEVİ</u> ¹ , <u>Şeyma YILMAZ</u> ¹ , <u>Gülay AKMAN</u> ¹
9	CERRAHİ GİRİŞİM SONRASI HASTA KONFORU VE HEMŞİRELİK YAKLAŞIMI <u>Buket ÖZKAN</u> ¹ , <u>Özge İŞERİ</u> ²
10	HEMŞİRELERİN COVID-19 TANISI ALAN VE EKSTRAKORPORAL MEMBRAN OKSİJENASYONU UYGULANAN HASTANIN BAKIMINDA KARŞILAŞTIKLARI GÜÇLÜKLER <u>Ercan ÖZPOLAT</u> ¹ , <u>Dr. Öğr. Üyesi Ayda KEBAPÇI</u> ² , <u>Prof. Dr. Hülya BULUT</u> ¹
11	ÇALIŞAN GEBELERE YÖNELİK TUTUM ÖLÇEĞİ: ÖLÇEK GELİŞTİRME ÇALIŞMASI <u>Haticenur BALABAN KAPTAN</u> ¹ , <u>Özen KULAKAÇ</u> ²
12	CERRAHİ HEMŞİRESİ GÖZÜYLE “MENTAL İYİ OLUŞLUK” <u>Feriştah ASLAN</u> ¹ , <u>Özge İŞERİ</u> ²
13	COVID-19 SÜRECİNDE HEMŞİRELERİN GÜÇLÜ YÖNÜ KRİZ YÖNETİMİ <u>Pelin ZIVDIR</u>

GRUP-2

Oturum Başkanları: Doç. Dr. Şenay ARLI

Dr. Öğr. Üye. Nazlı BALTACI

Dr. Öğr. Üye. Gülcan TAŞKIRAN ESKİCİ

14	TOPLUMSAL DUYARLILIK ÇALIŞMASI PROJE ÖRNEĞİ: BİR YANIMIZ SOKAKTA Beyzanur KÜÇÜK ¹ , Buse ÇAKAR ¹ , Feyza Sıla ÖZEL ¹ , Nida KARADEMİR ¹ , Öznur KARAYİĞİT ¹ , Semanur SÖYLEVİ ¹ , Zeyneb KOCAUSTAOĞLU ¹ , Özge İŞERİ ² , Belgin ŞEN ATASAYAR ²
15	KOLOREKTAL KANSER KADERCİLİĞİ Sibel TÖRE ¹ , Özge İŞERİ ²
16	TOPLUMSAL DUYARLILIK ÇALIŞMASI PROJE ÖRNEĞİ: “İTERNETİ KESİK EVLERİN HATIRASI ÇOK OLUR!” Ahmet KIRAC ¹ , Dilara HANÇAR ¹ , Doğuhan ALTUNTAŞ ¹ , Hatice DEMİR ¹ , Gülnur ÇANKAYA ¹ Özge İŞERİ ² , Belgin ŞEN ATASAYAR ²
17	COVID-19 PANDEMİSİNDE BİR HEMŞİRENİN DENEYİMLERİ Elif KETEN EDİS
18	COVID-19 PANDEMİSİ SÜRECİNDE GEBELERDE PSİKOSOSYAL SORUNLAR VE HEMŞİRELİK BAKIMI Meltem KOÇAK ¹ , Nazlı BALTACI ¹
19	COVID-19 PANDEMİSİNDE SAĞLIK HİZMETLERİNİ DESTEKLEYİCİ BİR ARAÇ: KISA MESAJ KULLANIMI Seda BAYDEMİR
20	COVID-19 SALGINI KORKU ÖLÇEĞİ VE SALGIN HASTALIK BELİRSİZLİK ÖLÇEĞİ GELİŞTİRME ÇALIŞMASI Ayşe ÇAL ¹ , İlknur AYDIN AVCİ ² , Mükerrrem KABATAŞ YILDIZ ³
21	AMELİYATHANELERDE GÜVENLİĞİ SAĞLAMAK: COVID-19 PANDEMİSİ İLE MÜCADELE STRATEJİLERİ Seda Nur ÇATAL ¹ , Öğr. Gör. Dr. Zehra AYDIN ²
22	SON SINIF HEMŞİRELİK ÖĞRENCİLERİNDE COVID-19 PANDEMİ SÜRECİNİN KLİNİK KARAR VERMEDE ANKSİYETE VE ÖZGÜVEN DÜZEYLERİNE ETKİSİNİN İNCELENMESİ Hamdiye ARDA SÜRÜCÜ, Ebru ÖZTÜRK ÇOPUR, Meltem SUNGUR, Altun BAKSİ
23	HEMŞİRELERİN İLETİŞİM BECERİLERİNİN COVID-19 TANILI YOĞUN BAKIM HASTASININ ANKSİYETE DÜZEYİNE ETKİSİ: OLGU SUNUMU Yonca ERMAN, Figen ÇAVUŞOĞLU
24	COVID-19 PANDEMİ SÜRECİNDE HEMŞİRELERDE MESLEKTAŞ DAYANIŞMASI VE TÜKENMİŞLİK DURUMU Tunahan AYDIN ¹ , Seval AĞAÇDİKEN ALKAN ²

25	ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN SİBER ZORBALIK KONUSUNDA BAKIŞ AÇILARINI ETKİLEYEN FAKTÖRLER <u>Ayşe TAŞTEKİN OUYABA</u>
26	ERGEN GENÇ KADINLARDA SAĞLIK: TOPLUMSAL CİNSİYET VE SAĞLIĞIN BELİRLEYİCİLERİ BAKIŞ AÇISIYLA <u>Hümevra TÜLEK DENİZ</u> ¹ , <u>Özen KULAKAÇ</u> ¹
27	TOPLUMSAL DUYARLILIK ÇALIŞMASI PROJE ÖRNEĞİ: “KİMSE GÖRMÜYORSA SESİMİ DUY, SESİMİ DUYUR! Melisa Bülbül ¹ , Dilara Özkan ¹ , <u>Mehtap Nur Yıldırım</u> ¹ , Mervenur Aslantürk ¹ , Songül Sevimli ¹ , Merve Nur Kartal ¹ , Cemile Sümevye Varoğlu ¹ , Merve Çavdar ¹ , Özge İşeri ² , Belgin Şen Atasayar ²

BİLDİRİ ÖZETLERİ

**DOĞUM İZİNİ SONRASI İŞE BAŞLAYAN HEMŞİRE VE DOKTORLARIN İŞE UYUM DENEYİMLERİ:
BİR FENOMENOLOJİ ARAŞTIRMASI**

Elif KALIN¹, Özen KULAKAÇ²

ÖZET

Amaç: Bu araştırma doğum izni sonrası işe başlayan hemşire ve doktorların bu sürece ilişkin deneyimlerinin incelenmesi amacıyla yapılmıştır.

Yöntem: Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden biri olan fenomenoloji deseni kullanılmıştır. Araştırma Kalitatif Çalışmaları Raporlamak İçin Konsolide Kriterler (COREQ) rehberine uygundur. Araştırma örnekleme üniversitesi hastanesinde görev yapmakta olup doğum iznine ayrılmış ve işe geri dönmüş olan hemşire doktorlardan amaca yönelik örneklem ve maximum çeşitlilik örnekleme ile oluşturulmuştur. Çalışmaya 10 hemşire ve 10 doktor katılmıştır. Veriler, Tanıtıcı Bilgi Formu ve Yarı Yapılandırılmış Formu ile yapılan bireysel derinlemesine görüşmeler ve gözlemci notları ile toplanmıştır. Veriler Collaizzi'nin Sürekli Karşılaştırmalı Yöntemi kullanılarak tematik analiz edilmiştir.

Bulgular: Araştırmada beş tema ve 17 alt tema saptanmıştır. Temalar; Doktor/ Hemşire Anne Olmak, Dönüşü Düşünmek, Yeniden Başlamak, Destekleyenin Varsa Her Şey Daha Kolay, Zoru Başarmak" tır. Alt temalar; Bilmek Üzerine Hem İyi Hem Kötü, Onunla Öğrendim, Annelik ve Hastane Arasında, Dönmek İstedim/ Onu Bırakmak İstemedim, Bebeğimi Kime Emanet Edeceğim, Ayrılık Ritüeli, Beni Affet, İlk Gün, Aklım Evde, Yeniden Acemi, Çocuğuma Bakar Gibi, Eş ve Aile Desteği, Kurumsal Destek, Yükümlülük Sendeki, Birinden Biri Tökezliyor, Gelişmek-Genişlemek, Anneler İyi Kahraman'dır.

Sonuç: Doğum izni sonra işe uyum sürecinin; sosyal destek, kadının çoklu rolleri, bebek bakımı, iş arkadaşları ve yöneticilerin yaklaşımı gibi faktörlerden etkilenen çok boyutlu bir yapısı olduğu ve kadınların ruhsal ve bedensel sağlığını etkilemenin yanı sıra iş performansı üzerinde de etkileri olan bir dönem olduğu anlaşılmaktadır. Hemşire ve doktorların annelik kazanımlarını hasta bakımına, hemşirelik deneyimlerini de annelik rolüne yansıttıkları görülmüştür. Çalışmada ulaşılan sonuçlar doğrultusunda araştırmacılara, uygulayıcılara ve eğitimcilere önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Çalışan anne; Ebeveynlik; Hemşirelik; Kadın sağlığı

¹Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Sağlık Uygulama ve Araştırma Merkezi, ORCID:0000-0003-4742-2529, e-posta: elifkalin00@gmail.com

²Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Doğum ve Kadın Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, ORCID: 0000- 0002-3578-1244,e-posta: ozenkulakac@gmail.com

Sorumlu Yazar: Elif KALIN

COVID-19 VE GEBELİKTE YÖNETİM

İlknur ERGİN¹, Fatma YILDIRIM², Nuriye BÜYÜKKAYACI DUMAN²

ÖZET

2019 yılının son ayında Çin'de şiddetli akut solunum sendromuna sebep olan SARS-CoV 2 (Covid-19) virüsü bir salgın haline gelmiştir. Bütün dünya ülkelerine yayılan virüs 2021 yılında dünya sağlık örgütü tarafından Covid-19 pandemisi olarak ilan edilmiştir. Gebelik döneminde oluşan fizyolojik değişikliklerin immun sistemi baskılaması nedeniyle pandemi sürecinde anne ve bebeği enfeksiyona maruz kalmamaları adına maternal ve fetal sağlığın korunması ve desteklenmesi gerekmektedir. Aynı zamanda Covid-19 salgınının ekonomik ve sosyal etkileri sebebiyle gebelikte anksiyete ve depresyon riskinin arttığı da bilinmektedir. Covid-19 pozitif tanılı gebede anne-bebek sağlığının korunması için hem anneye hem de bakım veren hemşirelere önemli ölçüde görev düşmektedir. Annenin gebelik boyunca Covid-19 salgınına yakalanmamak için sosyal mesafe, pozitif tanılı veya şüpheli bireylerle temastan kaçınması ve hijyen kurallarına uygun şekilde davranması gerekmektedir. Sağlık kuruluşuna başvuran gebeler Covid-19 belirtileri açısından değerlendirilmeli ve herhangi bir semptomun görülmesi durumunda gebelere test uygulanmalıdır. Şüpheli veya pozitif tanı alan gebe negatif basınçlı izolasyon odalarında değerlendirilmelidir. Asemptomatik ya da hafif semptomlu gebeler evde izole olarak, rutin kontrollerini negatif çıkıncaya kadar ertelemelidir. Bu süreçte hemşireler gebeleri, karşılaşılabilecekleri anormal durumlar hakkında bilgilendirilerek, hastaneye başvurma önemi üzerinde durmalıdır. Bakım ve tedavinin devamında ebe ve hemşireler gerekli tedbirlere uyacak şekilde girişimlerde bulunmalıdır. Bu derlemede Covid-19 sürecindeki gebelik yönetimi ele alınacaktır.

Anahtar kelimeler: Covid-19; Gebelik; Hemşirelik

¹Hitit Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, ORCID: 0000-0002-3056-2771, e-posta: e.ilknurergin@gmail.com

²Hitit Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü Kadın Hatalıkları ve Doğum Hemşireliği Anabilim Dalı, ORCID: 0000-0002-1996-4278, e- posta: fatmadmryldrm@gmail.com

²Hitit Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü Kadın Hatalıkları ve Doğum Hemşireliği Anabilim Dalı, ORCID: 0000-0002-4246-3607, e- posta: nuriyebuyukkayaci@hitit.edu.tr

Sorumlu Yazar: İlknur ERGİN

KÜRTAJIN ETİK ve YASAL BOYUTU

Nur ÜNAL KAYA¹, Fatma YILDIRIM¹, Nuriye BÜYÜKKAYACI DUMAN¹

ÖZET

Kürtaj gebeliğin çeşitli yöntemlerle sonlandırılması anlamına gelmektedir. Kürtaj sadece istenmeyen gebeliğin sonlandırılması değil aynı zamanda istemli olarak gebelik ürünü veya gebelik parçalarının dışarı alınması olarak da tanımlanabilir. Ölü fetüs parçaları ve boş gebelik gibi tıbbi endikasyonlarla da yapılmaktadır. Kürtaj yaptırma sıklığı, ülkeden ülkeye ve ülkelerin kültürel, sosyal ve ekonomik düzeylerine göre değişiklik göstermektedir. DSÖ verilerine göre 2010-2014 yılları arasında yıllık dünya çapında ortalama 56 milyon kürtaj meydana geldiği bildirilmiştir. Kürtaj; üzerinde halaönemli düzeyde tartışmaların sürdüğü, etik, ahlaki felsefe, din, tıp ve hukuki açıdan tartışma konusu olan önemli bir toplum meselesidir. Tarihi süreç içinde devletler, dini grup ve tıbbi otoriteler arasında görüş birliği olmayan kürtaj konusunda fetüsün yaşam hakkı ile ilgili etik tartışmalar devam etmektedir. İntrauterin dönemdeki fetüsün yaşam hakkı kazandığı zaman ve yaşamaya devam kararı konusu ile ilgili tartışmalar devam etmektedir. Etik sorunların yaşandığı önemli alanlardan biri de kadının gebeliğini sonlandırılması ile ilgili karar alabilme hakkına sahip olmasının gerekliliğidir. Bazı durumlarda gebelik sonlandırılmasında kadının tek başına karar vermesi sınırlandırılmıştır. Kişinin bedeniyle ilgili konularda kendi kararını verebilme hakkı ile ilgili tartışma içeren bu kısıtlamalarda çok önemli etik ikilem ve sorunlar bulunmaktadır. Hekimin, kürtaj yapması ile toplum tarafından kendisinden beklenen etik ilkelerden olan, yararlı olma , zarar vermeme ilkelerine aykırı davrandığı düşünülmektedir. Fetüsün, annesinin bir parçası olması ve kendisi ile ilgili verilecek kararlara katılamaması, onun var olan yaşam hakkını kısıtlamamalıdır. Bu hak, öncelik anneye verilmek üzere tıp insanları tarafından da korunmalıdır. Ancak, bazı kesimler embriyonun ne olursa olsun bir canlı olduğunu ve bu canlının ne sebeple olursa olsun yaşamasının gerektiğini ve devletin bu canlının yaşam hakkını koruması için bütün önlemleri almak zorunda olduğunu savunmaktadır. Yine aynı kesimler kürtajın suç sayılmamasının cinayet işleme ile aynı anlamı taşıması gerektiğini ifade etmektedir .Bu makalede kürtaj ve etik konular ele alınacaktır.

Anahtar kelimeler: Kürtaj; Etik; Kadın.

¹Hitit Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Kadın Hastalıkları ve Doğum Hemşireliği Anabilim Dalı, ORCID: 0000-0002-5464-347X

¹Hitit Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü Kadın Hastalıkları ve Doğum Hemşireliği Anabilim Dalı, ORCID: 0000-0002-1996-4278, e- posta: fatmadmryldrm@gmail.com

¹Hitit Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü Kadın Hastalıkları ve Doğum Hemşireliği Anabilim Dalı, ORCID: 0000-0002-4246-3607, e- posta: nuriyebuyukkayaci@hitit.edu.tr

Sorumlu Yazar: Nur ÜNAL KAYA

COVID-19 SÜRECİNDE GEBELERDE GÖRÜLEN RUH SAĞLIĞI SORUNLARI VE SOSYAL DESTEK ALGISI

Mevlûde ALPASLAN ARAR¹, Fatma YILDIRIM², Ebru ŞAHİN¹

ÖZET

Gebelik genellikle olumlu duygularla ilişkilendirilen bir yaşam olayıdır. Ancak, bu süreç bazı kadınların kolayca adapte olamadığı fiziksel, psikolojik ve sosyal değişiklikleri içermesi nedeniyle stresli bir yaşam olayı olarak deneyimlenebilmektedir. Buna ek olarak gebenin ruh sağlığını etkileyebilecek tıbbi komplikasyonlara, doğal afetlere ve hastalık salgınlarına maruz kalma durumları; hali hazırda ruhsal sorunların arttığı bir dönem olan gebelik sırasında ruh sağlığı sorunlarına ek olarak etkilemektedir. Aralık 2019'dan bu yana yeni koronavirüs hastalığının (COVID-19) ortaya çıkması ile yıkıcı bir küresel sağlık krizi yaşanmaktadır. Bu viral enfeksiyonla ilişkili artan morbidite ve mortalite oranlarını ve COVID-19'un yayılmasını önlemek için alınan sosyal ve fiziksel önlemler, kişilerin sosyal bağlantılarına ve günlük hayatın normal rutinlerine ciddi kesintiler getirmiştir. Yaşamsal kriz dönemlerinden biri olan gebelik sürecinde görülen bu sosyal destek kesintileri, bireyin stres faktörünün artmasında rol oynamaktadır. Sosyal destek salgın hastalıklar ve doğal afetlerden kaynaklanan olumsuz ruh sağlığı zorluklarına karşı koruyucu bir faktör olarak hareket etmektedir. Sosyal desteğin bilişsel değerlendirme, tutum ve algılanan stresin refah üzerindeki etkisini hafiflettiğine dair kanıtlar da vardır. Bir taraftan gebeliğin verdiği sorumluluk ve kadının bu rollere ilişkin ruhsal uyumu, diğer taraftan da COVID-19'un fetüs üzerindeki etkilerine ilişkin verilerin yetersiz olması, doğumun nasıl gerçekleşeceği gibi soru işaretleri gebelerde kaygı ve ruhsal bozukluklara yol açabilmektedir. Gebelerin yaşadığı kaygı ve ruh sağlığı sorunlarında sosyal destek mekanizmalarının önem arz ettiği ve verilen hemşire ya da ebe destekli gebelik takibine gereksinim duydukları bildirilmiştir. Bu derlemede, COVID-19 salgını sürecinde gebelikte karşılaşılan ruh sağlığı sorunları, bu süreçte sosyal desteğin önemi ve hemşirelik yaklaşımı ele alınacaktır.

Anahtar kelimeler: Covid-19; Gebelik; Ruh sağlığı; Sosyal destek; Hemşirelik.

¹Ordu Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Doğum ve Kadın Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, ORCID: 0000-0002-8586-2800 , e-posta: mevlude_alpaslan@hotmail.com

²Hitit Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Doğum ve Kadın Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, ORCID: 0000-0002-1996-4278 , e- posta: fatmadmryldrm@gmail.com

¹Ordu Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Doğum ve Kadın Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, ORCID: 0000-0001-7798-0690, e- posta: esahin@odu.edu.tr

Sorumlu Yazar: Mevlûde ALPASLAN ARAR

KADINA YÖNELİK ŞİDDETİN CAN ALAN YANI: TÖRE ve NAMUS CİNAYETLERİ

Mevlûde ALPASLAN ARAR¹, Fatma YILDIRIM², Ebru ŞAHİN¹

ÖZET

Toplumsal cinsiyet eşitsizliğinde önemli sorunlardan birisi de kadına yönelik şiddettir. Kadınlara yönelik toplumsal cinsiyete dayalı şiddet, “bir kadına sırf kadın olduğu için yöneltilen ya da orantısız bir şekilde kadınları etkileyen” cinsiyet temelli şiddet olarak tanımlanmaktadır. Birleşmiş Milletler 2020 yılı raporunda, dünyada her üç kadından birinin yaşamları boyunca partneri tarafından fiziksel veya cinsel şiddete maruz kaldığını belirtmiştir. 2019 yılında yapılan Toplumsal Cinsiyet ve Kadın Algısı Araştırması’nda kadının toplumda yaşadığı en büyük sorunun %60 oran ile “şiddet” olduğu belirlenmiştir. Bu oranın 2020’de %6 artması, alınan tüm önlemlere rağmen şiddetin toplumsal sorun olarak hızla arttığını göstermiştir. Kadına yönelik şiddet olaylarının en uç noktasıysa maalesef, töre ve namus cinayetleridir. Namus kavramı erkeğin kadını denetlemek için kullandığı bir araçtır. Egemen toplum tarafından üretilip, korunan, güçlendirilen ve nesilden nesile aktarılan bu araç, kadını yaşam hakkı dahil olmak üzere erkek egemenliği altına sokmuştur. Bir kadının ailesinin onurunu zedeleyecek biçimde davrandığı algısı, kadının hayatına kastetmek için yeterli bir sebep haline gelmiştir. Kültürel değerler ve sosyal kurallara dayandırılarak namus adına işlenen cinayetler, kadına uygulanan şiddet türünün en ölümcül ve görünür biçimidir. Ayrıca Türkiye’de en çok karşılaşılan, kadının insan hakkı ihlalidir. Şiddet gören kadınların sağlık hizmetlerini kullanması ile sağlık profesyonellerinin şiddete uğrayan kadınlarda ilk profesyonel temas noktası olmasından dolayı sağlık sistemi ve sağlık profesyonelleri, şiddet gören kadının desteklenmesinde, şiddetin kadın sağlığı üzerinde oluşturduğu sorunların en aza indirilmesi ve şiddetin önlenmesinde kritik bir role sahiptir. Bu derlemede kadına yönelik şiddetin, töre ve namus cinayetlerindeki yeri ele alınacaktır.

Anahtar kelimeler: Töre; Namus cinayeti; Kadına yönelik şiddet; Hemşirelik.

¹Ordu Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Doğum ve Kadın Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, ORCID: 0000-0002-8586-2800 , e-posta: mevlude_alpaslan@hotmail.com

²Hitit Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Doğum ve Kadın Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, ORCID: 0000-0002-1996-4278 , e- posta: fatmadmryldrm@gmail.com

¹Ordu Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Doğum ve Kadın Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, ORCID: 0000-0001-7798-0690, e- posta: esahin@odu.edu.tr

Sorumlu Yazar: Fatma YILDIRIM

VAJİNİTLERE GÜNCEL BİR BAKIŞ

Nur ÜNAL KAYA¹, Fatma YILDIRIM², Nuriye BÜYÜKKAYACI DUMAN³

ÖZET

Vajinal enfeksiyonlar, kadın sağlığında sık rastlanılan hastalıklar arasındadır. Vajinal enfeksiyonların semptomları belirgin olarak kendini gösterir. Vajinit, vajinanın iç çeperini çevreleyen mukozanın enflamasyonuna denir. Bütün dünyada insidansı giderek artan bu enfeksiyonların, 15-49 yaş arası 498.9 milyon kişide görüldüğü bildirilmiştir. Bu hastalıkların tanısında semptomların yanı sıra sonuçları da oldukça önemlidir. Tedavisi kullanılan ilaçlarla mümkün olsada kişinin hijyeni de oldukça önemlidir. Vajinit için zemin hazırlayan en önemli nokta vajen PH'nın bozulmasıdır. Vajinitler bazı komplikasyonlarında beraberinde getirmektedir. Bakteriyel vajinozis (gardnerellavajinalis) geçiren kadınlarda Human Immunodeficiency Virus (HIV), klamidy, gonore, herpes simpleks virüsü-2 (HSV-2) riski artmıştır. Trichomonas vajiniti geçiren kadınlarda HIV bulaşma riskinde 2,7 kat, erken doğum riskinde 4,7 kat artış görüldüğü bildirilmektedir. Pelvik enflamatuvar hastalık riskinde de artışa neden olduğu bildirilmektedir. Dünyada yaygın görülen başlıca vajinal enfeksiyonlar arasında bakteriyel vajinozis ve kandida bulunmaktadır. Bakteriyel vajinozis değişik bakteri kombinasyonları neden olduğu için değişik isimleri vardır. Etken ajan net olmadığı zaman nonspesifikvajinalis terimi kullanılır. Günümüzde literatürde en çok gardnarella vajinalis olarak tanımlanmaktadır. Dünya çapında en yaygın görülen ve tedavi edilebilen cinsel yolla bulaşan enfeksiyon ise trichomonasvajinalistir. Trichomonasvajinalisin pelvikinflamatuvar hastalık, infertilite ve servikal kanser riskinin artırdığı, ayrıca gebe kadınlarda düşük doğum ağırlığı, erken membran rüptürü ve neonatal enfeksiyonlara neden olabildiği bildirilmektedir. Bu derlemede bakteriyel vajinozis, trichomonasvajinalis, kandida vajinitinin tanı, semptom ve tedavi yaklaşımları ele alınacaktır.

Anahtar kelimeler: Vajinit; Candidaalbicans; Trikomanasvajinalis

¹Hitit Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Kadın Hastalıkları ve Doğum Hemşireliği Anabilim Dalı, ORCID: 0000-0002-5464-347X

¹Hitit Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü Kadın Hastalıkları ve Doğum Hemşireliği Anabilim Dalı, ORCID: 0000-0002-1996-4278, e- posta: fatmadmryldrm@gmail.com

¹Hitit Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü Kadın Hastalıkları ve Doğum Hemşireliği Anabilim Dalı, ORCID: 0000-0002-4246-3607, e- posta: nuriyebuyukkayaci@hitit.edu.tr

Sorumlu Yazar: Nur ÜNAL KAYA

BABA BEBEK BAĞLANMASININ DESTEKLENMESİNDE HEMŞİRENİN ROLÜ

Ahmet KIRAÇ¹, Doğuhan ALTUNTAŞ¹, Dilara HANÇAR¹, Gülay AKMAN²

ÖZET

Bağlanma, iletişim ve ilişki kurma arayışının duygusal anlam düzeyine ulaşması durumudur. Bebek ile anne ve babası arasında güvenli bağlanmanın oluşması, bebeğin kendini güvende hissetmesini sağlamakta, ortama uyumunu kolaylaştırmakta ve bebeğin gelişimini olumlu etkilemektedir. Ebeveyn-bebek bağlanması, gebelik döneminde başlayan, doğum ve doğum sonu dönemde devam eden ve aşamalı olarak ilerleyen bir süreçtir. Gebelik döneminde anne ve babanın doğmamış çocuklarıyla ilişkisi ve etkileşimini temsil eden davranışlarda bulunma dereceleri özellikle gebeliğin fizyolojik olarak kadın bedeninde gerçekleşmesi nedeniyle farklılık göstermekle birlikte doğumla birlikte bebekler bakım veren kişiyle bağ kurmak için gülümseme, ağlama, emme gibi bağlanma davranışları sergilemekte ve ebeveyn bebek bağlanması artmaktadır. Baba bebek bağlanması, bebeğin sosyal gelişimini başlatmakla beraber babanın babalık rolünü benimsemesini de etkilemektedir. Gebelik süreci, travay süresi, doğum ve doğum sonrası bebek 12 aylık olana kadar geçen zaman baba bebek bağlanmasını etkileyen süreçlerdir. Baba adayı eşiyle beraber gebelik sürecini izlemekte ve gebe eşinin bakımına katılmakta, doğumdan sonra bebeğin ihtiyaçlarını karşulamaya başlamakta, sevme duygusunu kazanmaktadır. Babanın bebek bakımına katılımının artması, annenin bebek bakım yükünü ve çalışma yükünü hafifletmekte, anneye etkinliklere katılma fırsatı vermekte ve doğum sonu dönemde annenin psikolojik iyiliğini desteklemektedir. Babanın yaşı, eğitim durumu, annenin eğitim durumu, gelir düzeyi ve çalışma durumu babanın bebek bakımına katılımındaki aktif rolünü etkileyen faktörlerdir. Baba bebek bağlanmasının evlilik yaşı ve bebeğin yaşı ile pozitif ilişkili, babanın yaşı ve evlilik süresi ile negatif ilişkili olduğu belirtilmektedir. Gebelik, doğum ve doğum sonu dönemde verilen hemşirelik bakımı, eşlerin bu süreçte deneyimlere sahip olmalarını, aile ilişkilerinin güçlenmesini ve ebeyn bebek bağlanmasını desteklemelidir. Hemşirelerin baba bebek bağlanmasını geliştirmek amacıyla gebelik, doğum ve doğum sonu dönem boyunca babayı bakım süreçlerine dahil etmeleri, prenatal dönemde gebeyi ve baba adayını bebekleriyle konuşmaları için desteklemeleri, tüm süreçlerde babayı duygularını ifade etmesi için cesaretlendirmeleri, prenatal ve postnatal dönemlerde çeşitli ölçeklerle baba bebek bağlanmasını değerlendirmeleri önerilmektedir.

Anahtar kelimeler: Baba; Bağlanma; Bebek; Hemşirelik

¹Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, 4.Sınıf Öğrencileri

²Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Doğum ve Kadın Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, ORCID: 0000-0002-9492-6298, e-posta: gulaydalakman@hotmail.com

Sorumlu Yazar: Gülay AKMAN

TOPLUMSAL CİNSİYETİN GEBELİK, DOĞUM VE DOĞUM SONU DÖNEMDE KADIN SAĞLIĞINA ETKİSİ

Feyza Sıla ÖZEL¹, Semanur SÖYLEVİ¹, Şeyma YILMAZ¹, Gülay AKMAN²

ÖZET

Toplumsal cinsiyet eşitsizliği nedeniyle kadınlar daha düşük öğrenim düzeyine sahip olmakta, daha az gelir elde etmekte ve dolayısıyla daha az gelir elde etmektedir. Bununla birlikte evlilikte, aile içinde, çalışma yaşamında ve sağlık hizmetlerinden yararlanmada bağımsız karar verememekte, sağlık hizmetlerine ulaşımında sorun yaşamaktadır. Toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin kadın sağlığını en çok etkilediği alan üreme sağlığı hizmetleridir. Bu etki nedeniyle; şiddet, ihmal, istismar, cinayet, istenmeyen ya da adölesan gebelikler, cinsel yolla bulaşan hastalıklar, sağlıksız yollarla gerçekleşen düşükler, hastalıkların tanısında gecikmeler görülebilmekte ve böylece kadınlar daha fazla hastalanmakta, engellilik yaşamakta ve ölmektedir. Toplumsal cinsiyet eşitsizliği; gebelik, doğum ve doğum sonu dönemlerde de kadın sağlığını etkilemektedir. Kadından toplumsal statüsünü arttırması için çocuk doğurması hatta soyun devamı olarak düşünülen erkek çocuk doğurması beklenmekte, gebeliği önleyici yöntem kullanma ve gebeliği önleyici yöntemlere erişimde engellerle karşılaşmaktadır. Gebelik döneminde ise birçok kadın doğum öncesi bakım almada zorluklar ve sınırlılıklar yaşamaktadır. Toplumsal cinsiyet eşitsizliğinin doğrudan ya da dolaylı etkisiyle düşük benlik saygısı, destek sistemlerinin yetersiz ya da yanlış oluşu, evlilik problemleri, doğum yorgunluğu gibi pek çok nedenle kadınlar doğum sonu dönemde kendilerini annelik konusunda yetersiz hissetmektedir. Toplumsal cinsiyet eşitsizliği gebelik, doğum ve doğum sonu dönemde; kadının karar verme sürecinde düşük statüye sahip olması, tehlike işaretleri konusunda bilgi eksikliği, yanlış inanışlar, hizmete erişimde sorun yaşaması, ekonomik sıkıntılar, sağlık kuruluşlarının yetersizliği, uzak olması, sağlık çalışanlarının kapasite eksikliği gibi birçok nedenle kadınların gereksinimi olan sağlık hizmetlerini almasına engel olarak anne ölümlerinin yaşanmasına neden olabilmektedir. Kadınlara en yakın sağlık profesyonelleri olan hemşirelerin, kadınların tüm yaşam dönemlerinin yanı sıra gebelik, doğum ve doğum sonu dönemde de toplumsal cinsiyete dayalı eşitsizliklerin önlenmesinde aktif rol almaları, kadın sağlığını koruma, sürdürme ve geliştirmeye yönelik bakım vermeleri önerilmektedir.

Anahtar kelimeler: Doğum; Doğum sonu dönem; Gebelik; Hemşirelik; Toplumsal cinsiyet

¹Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, 4.Sınıf Öğrencileri

²Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Doğum ve Kadın Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, ORCID: 0000-0002-9492-6298, e-posta: gulaydalakman@hotmail.com

Sorumlu Yazar : Semanur SÖYLEVİ

CERRAHİ GİRİŞİM SONRASI HASTA KONFORU VE HEMŞİRELİK YAKLAŞIMI

Buket ÖZKAN¹, Özge İŞERİ²

ÖZET

Konfor; saygınlık, empati, nezaket ve şefkat gibi kavramlarla ilişkilendirilen, günlük yaşamı kolaylaştıran rahatlık olarak tanımlanan bütüncül ve çok boyutlu bir kavramdır. Konforun sadece fiziksel rahatsızlığın giderilmesi ile sınırlandırılması yanlıştır. Çünkü konfor hastalar tarafından fiziksel rahatlığın sağlanmasının yanı sıra, pozitiflik, değer verildiğini hissetme, güvende ve güçlü hissetme gibi kavramlarla da ilişkilendirilmektedir. Bu nedenle hemşirelik bakımının önemli bir bileşeni olan konforun sağlanmasında bireyin tüm yönleriyle ele alınması oldukça önemlidir.

Cerrahi girişimler, organizmadaki patolojik olayları durdurmak/hafifletmek amacıyla yapılan planlı değişimlerdir. Bu girişimler iyileşmeyi sağlarken hastaların fiziksel, psikolojik ve sosyal sorunlar yaşamasına da neden olabilmektedir. Deneyimlenen ağrı, kanama, enfeksiyon, kontrol kaybı, öz bakım yetersizliği, beden imajında ve rol fonksiyonlarında bozulma gibi sorunlar hastaların konfor düzeylerini olumsuz yönde etkilemektedir. Bu yüzden konforun sağlanması cerrahi girişimler sonrasında oldukça önemlidir. Ameliyat sonrası dönemde ameliyat türü, anestezi şekli, analjezinin sağlanması gibi durumların konforu etkilediği bilinmektedir. Ancak konforu sağlamada fiziksel ve çevresel faktörler önemli olmalarına rağmen psikolojik ve sosyokültürel faktörler kadar etkili değildir. Bu doğrultuda hemşirelerin bireyin konfor gereksinimlerini tanımlarken, planlama ve uygulamalarını yaparken bireyin tüm yönlerini ele alması ve değerlendirmesi gerekmektedir.

Sonuç olarak cerrahi hastalarının fiziksel, sosyal ve psikolojik ihtiyaçların karşılanması konfor düzeyini arttırmaktadır. Bu nedenle bireyi rahatlatma üzerine temellenmiş olan hemşirelik bakımında konforun sağlanması cerrahi girişimler sonrasında oldukça önemlidir. Bakım bu noktada sadece konforun fiziksel boyutuna odaklanmamalı; sosyal ve psikolojik boyutu da dikkate alınarak bütüncül bakış açısı ile sunulmalıdır.

Anahtar Kelimeler: Bakım; Hemşirelik; Konfor

¹Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Lisansüstü Enstitüsü, Cerrahi Hastalıklar Hemşireliği Anabilim Dalı, ORCID:0000-0002-0908-2325, e-posta: bukt.ozkan@gmail.com

²Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Cerrahi Hastalıklar Hemşireliği Anabilim Dalı, ORCID:0000-0002-6623-8973, e-posta: ozgepekiniseri@gmail.com

Sorumlu Yazar: Buket ÖZKAN

HEMŞİRELERİN COVID-19 TANISI ALAN VE EKSTRAKORPORAL MEMBRAN OKSİJENASYONU UYGULANAN HASTANIN BAKIMINDA KARŞILAŞTIKLARI GÜÇLÜKLER

Ercan ÖZPOLAT¹, Ayda KEBAPÇI², Hülya BULUT³

ÖZET

Ekstrakorporal membran oksijenizasyonu (ECMO) kalp ve akciğer hastalıklarında tedaviye zaman kazandırmak amacıyla günümüzde kalp ve akciğeri desteklemek için sıklıkla kullanılan bir destek cihazıdır. COVID-19 pandemisi süresince, özellikle şiddetli akut solunum sıkıntısı sendromu (ARDS) gelişen hastalarda ECMO cihazlarının kullanıldığı görülmektedir. Hemşireler hastaların hemodinamik izlemi, ECMO parametreleri ve koagülasyon takibi, vücut bakımı, mobilizasyon, mekanik ventilatör parametrelerinin izlemi ve sedatif ilaçların uygulanması gibi birçok tedavi ve bakım girişimlerinden sorumlu olduğundan, ECMO'lu hastaların bakımında deneyimli ve eğitilmiş hemşirelerin yer alması gerektiği vurgulanmaktadır.

Amaç: Bu derlemede amaç, hemşirelerin COVID-19 tanısı alan ve ECMO uygulanan hastanın bakımında karşılaştıkları güçlükleri belirlemektir.

Yöntem: Araştırmada, daha geniş bir tarama yapmak için "Google Akademik" tarama motoru kullanılmıştır. Tarama, 2019 ve sonrasında ait "COVID-19", "Coronavirus", "Nursing" "Care" ve "ECMO" anahtar kelimeleri kullanılarak, 8-15 Mayıs 2021 tarihleri arasında yapılmış olup, toplam 2740 makale bulunmuştur. Araştırmacı tarafından dili İngilizce ve araştırma makalesi olan ve hemşirelerin yaşadığı güçlüklerle ilişkin yazılmış olan makaleler burada özetlenmiştir. Tarama sonucunda araştırma kapsamına on bir çalışma dahil edilmiştir.

Bulgular: ECMO'ya ek olarak COVID-19 teşhisi konulmuş bir hastanın bakımından sorumlu hemşirelerin, ECMO konusunda eğitilmiş ve deneyimli hemşirelerin azlığı ve kendilerinden beklentilerin yüksek olması, uzun süre koruyucu ekipmanla çalışma nedeniyle iş yüklerinin arttığı ve anksiyete deneyimledikleri belirlendi. Ayrıca kullanılan ekipmanlar, hemşirelerin ciltlerinde tahrişe ve aşırı terlemeye sebep olmuş ve N95 maskeler hemşirelerin nefes almasını zorlaştırdığı görülmüştür. Hasta sayısı, ventilatör desteği ve renal replasman tedavisinde artışa bağlı hemşirelerin aktivite skorlarında (NAS) artış meydana getirdiği görülmüştür. Ayrıca hemşirelerin, ECMO kanüllerinin çıkması veya kanama riski ve ekipman organizasyonuna ilişkin sorunlar nedeniyle bakım ile ilgili zorluklarla karşılaştıkları saptandı. Son olarak, hastanın durumunun kötüleşmesine bağlı ailelerin deneyimlediği endişenin hemşirelerin iş performansının azalmasına yol açabildiği belirlendi.

Sonuç: Sonuç olarak, bu hastalara bakım verilen kliniklerde deneyimli hemşire ve destek personel sayısının artırılması ve hemşirelerin değişen koşullar için eğitimi ve mesai saatlerinin düzenlenmesi gerektiği sonucuna varılmıştır.

Anahtar kelimeler: Ekstrakorporal membran oksijenizasyonu; Hemşirelik bakımı; COVID-19

¹Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Hemşirelik Anabilim Dalı, ORCID: 0000-0003-4509-4912, e-posta: ercan.o1453@gmail.com

²Koç Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi, Cerrahi Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, ORCID: 0000-0002-4549-0846, e-posta: akebapci@ku.edu.tr

³Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Cerrahi Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, ORCID: 0000-0001-8241-989X, e-posta: hulyadenizbulut@gmail.com

Sorumlu Yazar: Ercan ÖZPOLAT

ÇALIŞAN GEBELERE YÖNELİK TUTUM ÖLÇEĞİ: ÖLÇEK GELİŞTİRME ÇALIŞMASI

Haticenur BALABAN KAPTAN¹, Özen KULAKAÇ²

ÖZET

Amaç: Kadınların iş yerinde gebe oldukları için veya gebelikleriyle ilgili bir nedenden ayrımcılığa uğraması yasalara aykırıdır. Buna karşın, gebelik ayrımcılığının birçok ülkede kadınlara tam eşitlik için önemli bir engel olmaya devam ettiği rapor edilmektedir. Bu çalışmanın amacı çalışan gebelere yönelik tutumun belirlenmesinde ulusal ve uluslararası çalışmalarda kullanılmak üzere standart, geçerli ve güvenilir Çalışan Gebelere Yönelik Tutum Ölçeği (ÇGYTÖ)'ni geliştirmektir.

Yöntem: Bu araştırma metodolojik yöntemle gerçekleştirilmiştir. Araştırma Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sağlık Uygulama ve Araştırma Merkezinde çalışan 242 hemşire ve 119 doktorun katılımıyla gerçekleştirilmiştir. Verilerin analizi için SPSS ve AMOS paket programından yararlanılmıştır. Ölçeğin geliştirilmesi için geçerlik analizleri kapsamında; (1) uzman görüşleri ve Kendal W uyumluluk testi ile kapsam geçerliği, (2) Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) katsayısı, Bartlett küresellik testi, açıklayıcı faktör analizi (AFA) ve doğrulayıcı faktör analizi (DFA) ile yapı geçerliği, (3) Ateşman okunabilirlik formülü ile okunabilirlik analizi yapılmıştır. Güvenirlik analizleri kapsamında; (1) Cronbach alfa güvenirlilik katsayısı ve madde toplam istatistikleri ile iç tutarlılık analizi, (2) test-tekrar test uygulanarak person momenler çarpımı korelasyon katsayısı (r) ile kararlılık analizi yapılmıştır.

Bulgular: Literatür ve araştırmacıların gözlem ve deneyimlerine göre hazırlanan 49 maddelik taslak ölçek beş uzman tarafından değerlendirilmiş, uzman görüşleri istatistiksel olarak orta düzeyde anlamlı bulunmuştur. Kapsam geçerlik indeksi 0.80'in altındaki maddeler ölçekten çıkarılarak 44 maddeye indirilmiştir. Taslak ölçeğin KMO katsayısının 0.80, Bartlett testine ilişkin ki-kare değerinin de ileri düzeyde anlamlı ve verilerin faktör analizi için uygun olduğu saptanmıştır. AFA sonucunda toplam varyansın %56.81'ini açıklayan, 27 madde ve dört faktörden oluşan bir yapı elde edilmiştir. Faktörlere dağılan 27 maddeye ait faktör yük değerleri 0.50-0.85 arasında değişmektedir. DFA sonucunda 27 maddelik dört faktörlü yapının iyi uyum değerleri ortaya koyduğu ve bir model olarak doğrulandığı tespit edilmiştir. Okunabilirlik katsayısı 62.2 (orta güçlükte) bulunmuştur. Ölçeğin Cronbach alfa ile güvenirliliği 0.87, test-tekrar test ile kararlılığı 0.85 bulunmuştur.

Sonuç: Yapılan analizler sonucunda 27 maddeden ve 4 alt boyuttan oluşan, geçerli ve güvenilir Çalışan Gebelere Yönelik Tutum Ölçeği elde edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Çalışan gebe; Geçerlik; Güvenirlilik; Hemşirelik; Tutum

¹Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Sağlık Uygulama ve Araştırma Merkezi, ORCID: 0000-0002-2294-143X, e-posta: haticabalaban55@gmail.com

²Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Doğum ve Kadın Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, ORCID: 0000-0002-3578-1244, e-posta: ozenkulakac@gmail.com

Sorumlu Yazar: Haticenur BALABAN KAPTAN

CERRAHİ HEMŞİRESİ GÖZÜYLE ‘MENTAL İYİ OLUŞLUK’

Ferîştah ASLAN¹, Özge İŞERİ²

ÖZET

İyi oluş, pozitif psikolojinin temellerinden birisi olup duygusal iyi oluş ve sosyal iyi oluş olarak sınıflandırılabilir. Mental iyi oluş ise literatüre sonradan kazandırılan bir kavramdır. Bu kavram kişilerin fiziksel ve sosyal iyi oluşlukları ile ilgilenirken aynı zamanda bilişsel ve duyuşsal özelliklerini de kapsamaktadır. Mental iyi oluşun çeşitli tanımları olmakla birlikte; mutlu olma, stresle başa çıkabilme, sorumluluk alabilme ve kendinden emin olma olarak ifade edilmektedir. Olası sağlıktan sapma durumlarında bireylerin bağımlılıkları değişmekte dolayısıyla umutsuzlukları artmakta ve mental iyi oluşlukları etkilenmektedir. Özellikle cerrahi girişim geçiren hastalar kısa veya uzun süreli olarak başkalarına bakım açısından bağımlı olabilirler. Aynı zamanda stres, ağrı ve bilinmezlik anksiyetesi deneyimleyen bu hastalar fiziksel, psikolojik ve sosyal olarak etkilenmekte ve mental iyi oluşlukları bu nedenlerden dolayı değişmektedir.

Cerrahi girişimin mental iyi oluşluğu etkileyebildiği gibi ameliyat öncesi ve sonrası dönemdeki hasta memnuniyeti de mental iyi oluşluğa bağlıdır. Bu durumdan yola çıkarak hemşirelerin bakımın kalitesini arttırması, hasta memnuniyetini dolayısıyla mental iyi oluşluğu sağlamaları gerekmektedir. Yani mental iyi oluşluk, hasta memnuniyeti ve kaliteli hemşirelik bakımının bir zincirin halkaları gibi düşünülebilir. Literatürde, verilen bakım kalitesine bağlı olarak yaşam koşullarından memnuniyetin mental iyi oluşluğu pozitif yönde etkilediği, ayrıca mental iyi oluşluğu yüksek bireylerin fiziksel ve psikolojik sağlıklarının da daha iyi olduğu saptanmıştır. Dolayısıyla cerrahi hastasına verilmesi planlanan bakımda mental iyi oluşluğa önem verilmesi, hastanın ameliyat öncesi ve sonrası dönemdeki fiziksel ve psikolojik iyilik halinin arttırılması açısından önemlidir. Özellikle ameliyat öncesi dönemde hastaların hemşireler tarafından mental iyi oluşluklarının detaylı olarak ele alınması postoperatif iyi oluşluk için de kilit noktadır. Bu nedenle fiziksel, psikolojik ve mental sağlığın bir bütün olduğu düşünüldüğünde cerrahi hemşiresinin hastasına vereceği bakımı planlarken holistik bir yaklaşım sergilemesi gerektiğini unutmaması önemlidir.

Anahtar kelimeler: Cerrahi; Hemşire; Mental iyi oluş

¹Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, ORCID: 0000-0002-7365-4481 feristahc@gmail.com

²Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Cerrahi Hastalıklar Hemşireliği Anabilim Dalı, ORCID: 0000-0002-6623-8973, e-posta: ozgepekiniseri@gmail.com

Sorumlu Yazar: Ferîştah ASLAN

COVID-19 SÜRECİNDE HEMŞİRELERİN GÜÇLÜ YÖNÜ KRİZ YÖNETİMİ

Pelin ZIVDIR¹

ÖZET

Çin'in Wuhan kentinde Aralık 2019'da başlayıp tüm dünyayı etkisi altına alan Covid-19 salgını, Dünya Sağlık Örgütü tarafından uluslararası bir halk sağlığı acil durumu olarak ilan edilmiştir. Covid-19 pandemisi hemşirelik hizmetleri yönetimi ve hasta bakım süreçlerini önemli ölçüde etkilemiş, kritik hasta sayısı ve karşılanması gereken ihtiyaçların hızlı bir şekilde artması sonucu hastane yöneticileri de ani bir organizasyonel değişikliğe gitmek durumunda kalmıştır. Kriz yönetimi, bir dizi karar alma sürecidir. Bu süreçte farklı yönetim faaliyetleri gerekmektedir. Sağlık hizmeti sunumunun her aşamasında, en kalabalık ve etkin sağlık profesyoneli gruplarından biri olarak görev yapan hemşireler, pandemi sürecinin sağlıklı olarak yürütülmesinde de en önde yer almakta olup; bilgi, tecrübe ve yeteneklerini üst düzeyde kullanarak görev yapmaktadırlar. Hemşireler, sürecin kendileri için çok önemli bir deneyim olduğunu, birçok sorunu bir arada görmelerine ve hızlı çözüm üretmelerine katkı sağladığını; sağlık çalışanları olarak kriz yönetmeye ve yoğun çalışmaya alışık olmalarının bu krizde de yarar sağladığını ve de bu süreçten çok şey öğrenerek çıktıklarını belirtmişlerdir. Sağlık profesyonelleri içinde hemşirelerin dönüştürücü değişikliklerin lokomotifleri oldukları birçok örnek bulunmaktadır; hemşireler, karar almadan uygulamaya kadar sistemin bütün kademelerinde birçok hizmetin insanlara ulaştırılmasındaki önemli aktivitelere öncülük etmektedirler. Tüm dünyanın karşı karşıya kaldığı bu salgın döneminde hemşirelerin, ön saflarda, kendi sağlığını ve güvenliğini riske atarak özveri ile çalıştıklarının farkına varmak gerekmektedir. Herkesin birbirine yaklaşımdan korktuğu bu dönemde de hemşireler kendilerini güvende hissettikleri sürece mesleğini severek yapmaya ve insana, insan hayatına dokunmaya devam edecektir. Bu derlemenin amacı; ilgili literatürleri inceleyerek pandemi sürecindeki kriz ortamında hemşirelerin yaşadıkları deneyimleri, sorunları belirtmek ve mesleklerindeki güçlü yönlerini ortaya koymak amaçlanmıştır.

Anahtar kelimeler: Covid-19; Hemşire; Kriz; Kriz Yönetimi; Güç

¹Tarsus Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu, Tıbbi Hizmetler ve Teknikler Bölümü, ORCID: 0000-0002-3232-6991, e-posta: pelinzivdir@tarsus.edu.tr

Sorumlu Yazar: Pelin ZIVDIR

TOLUMSAL DUYARLILIK ÇALIŞMASI DERSİ PROJE ÖRNEĞİ: BİR YANIMIZ SOKAKTA

Beyzanur KÜÇÜK¹, Buse ÇAKAR¹, Feyza Sıla ÖZEL¹, Nida KARADEMİR¹, Öznur KARAYİĞİT¹, Semanur SÖYLEVİ¹, Zeyneb KOCAUSTAOĞLU¹, Özge İŞERİ², Belgin ŞEN ATASAYAR²

ÖZET

Günümüzde toplum genelinde, sokaklarda yaşayan hayvanlarının temel ihtiyaçlarından olan beslenme konusunda bilgi eksikliği dikkat çekmektedir. Bu durum; hayvanlarda pek çok sağlık sorununun gelişmesine neden olmaktadır. Aynı zamanda sokaklarda yaşayan hayvanların beslenmesinin sadece dernekler ya da belediyeler tarafından karşılanması gerektiğine dair yanlış inanç “Bir Yanımız Sokakta” projenin çıkış noktasını oluşturmuştur. Proje sonucunda; toplumun sokaklarda yaşayan hayvanların beslenme gereksinimlerine yönelik farkındalığını artırmak, sağlıklı ve az maliyetli besin temini sağlamak ve hemşirelik mesleğinin humanist bakış açısını vurgulamak hedeflenmiştir. Projenin ilk aşamasında hedef kitlesi yakın çevremizdeki bireylerden, apartman sakinlerimizden belirlenmiştir. Hedefler doğrultusunda apartman sınırları ve destek olabilecek kişiler saptanmıştır. Apartman yöneticileri ile görüşmeler yapılarak proje hakkında bilgiler verilmiş, apartman adatalarına sokaklarda yaşayan hayvanlara mama almak için artışlar yapılması konusu iletilmiştir. Bu görüşmelerde neticesinde olumlu ve olumsuz görüşlerle karşılaşmıştır. Olumsuz görüşler bildiren bireyler hedef kitlesi içinden dışlanmadan tüm grubu içerecek şekilde eğitimlere başlanmıştır. İkinci aşamada bakkal, market gibi yerlere, üzerinde proje logosunun yer aldığı para kutuları konulmuştur. Hayvanların beslenmesi ile ilgili bilinen yanlış bilinenleri düzeltmek ve doğru bilgilendirme yapmak için broşürler hazırlanarak bu alanlara bırakılmıştır. Apartman adataları ve para kutuları yardımıyla elde edilen gelirler ile sokaklarda yaşayan hayvanlar için mama alınmış ve ekip üyeleri tarafından dağıtımı sağlanmıştır. Daha sonraki mama dağıtımları hedef kitlenin sorumluluğuna bırakılarak projenin bireylere duyarlılık ve farkındalık geliştirip geliştirmedeği kontrol edilmiştir. Proje sonunda yapılan son test analizinde hedef kitlenin düşüncelerinde utumlarında olumlu değişimler olduğu görülmüştür. Mama kaplarını kendi içlerinde sürekli olarak herhangi bir uyarı yapmadan doldurdukları görülmüştür. Yapılan toplantılarla hedef kitlesini büyütmek adına sosyal medya hesabı açılarak, projenin duyurusu, yapılan çalışmalar buradan da paylaşılmıştır. Ayrıca hazır kuru mamaların yanı sıra yaş mama tarifi denenmiştir ve tarif videosu sosyal medya hesabı üzerinden yine paylaşılmıştır. Sonuç olarak toplumsal duyarlılık projesinin amacına ulaştığı, toplumda farkındalık kazandırdığı saptanmıştır.

Anahtar kelimeler: Toplumsal duyarlılık; Sokaklarda yaşayan hayvanlar; Beslenme

¹Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, 4.Sınıf Öğrencileri

²Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Cerrahi Hastalıklar Hemşireliği Anabilim Dalı, ORCID: 0000-0002-6623-8973, e-posta: ozgepekiniseri@gmail.com

²Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Cerrahi Hastalıklar Hemşireliği Anabilim Dalı, ORCID: 0000-0001-9680-7439, e-posta: belginsenatasayar@outlook.com

Sorumlu Yazar: Feyza Sıla ÖZEL

KOLOREKTAL KANSER KADERCİLİĞİ

Sibel TÖRE¹, Özge İŞERİ²

ÖZET

Kolorektal kanser (KRK) dünyada en sık görülen üçüncü ve kansere bağlı ölümlerde ise ikinci sırada yer alan önemli bir sağlık sorunudur. Türkiye'deki epidemiyolojisi incelendiğinde de KRK' in üçüncü sırada yer aldığı görülmektedir. Yapılan çalışmalar KRK' in bireylerde fizyolojik, psikolojik ve sosyal birçok soruna neden olduğunu, bireylerin yaşam kalitelerinin olumsuz etkilediğini ve morbidite ile mortalite oranlarının artmasına neden olduğunu göstermektedir.

Erken tanı, kansere bağlı sağ kalımının temel belirleyicisi olduğundan, hastalara mümkün olan en erken aşamada teşhis konulması önemlidir. KRK' de, genellikle semptomların belirgin olmaması nedeniyle erken tanı dönemi kaçırılabilen ve tedavi zorlaşmaktadır. Semptom başlangıcından doktora başvurulana kadar geçen sürenin uzunluğunun yanı sıra tanı aşamasını etkileyen önemli bir diğer faktör ise kaderciliktir. Kadercilik, yaşam olaylarının önceden belirlenmiş ve kaçınılmaz olduğuna inanmadır. Kanser kaderciliği ise, kanser teşhisinin bir kader meselesi olduğu, bireyin kontrolü dışında geliştiği ve kanser olduğunda ölümün kaçınılmaz olduğu inancıdır. Bu nedenle, kaderci tutuma sahip olan bireyler bilgi aramaktan, sağlıklı davranışlardan veya erken tanı için önemli bir faktör olan kanser taramasından kaçınabilmektedir. Yapılan çalışmalarda bu sonuçları doğrular niteliktedir. Sonuç olarak; kanser kaderciliği kanser erken tanı, teşhis ve tedavi önünde bir engel oluşturmaktadır. Bu nedenle hemşirelerin, bireylerin kaderci inanışlarının etkisine karşı koymak için müdahalelerin geliştirilmesine katkı sağlaması gereklidir. Ayrıca, hemşirelerin bireyleri KRK ve erken teşhisin önemi hakkında bilgilendirmesi ve sağlığı geliştirme faaliyetleri planlanırken kanser kaderciliğinin rolüne dikkat etmesi oldukça önemlidir.

Anahtar kelimeler: Hemşirelik; Kadercilik; Kolorektal kanser

¹Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, ORCID: 0000-0003-3307-0999, e-posta: sibeltore@gmail.com

²Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Cerrahi Hastalıklar Hemşireliği Anabilim Dalı, ORCID: 0000-0002-6623-8973, e-posta: ozgepekiniseri@gmail.com

Sorumlu Yazar: Sibel TÖRE

TOPLUMSAL DUYARLILIK ÇALIŞMASI PROJE ÖRNEĞİ:
‘İNTERNETİ KESİK EVLERİN HATIRASI ÇOK OLUR!’

Ahmet KIRAC¹, Dilara HANÇAR¹, Doğuhan ALTUNTAŞ¹, Hatice DEMİR¹, Gülnur ÇANKAYA¹,
Özge İŞERİ², Belgin ŞEN ATASAYAR²

ÖZET

İnternetin temel ortaya çıkış amacı iletişimi arttırmak ve bilgi paylaşımını kolaylaştırmak olmasına rağmen, tahmin edilenden hızlı yaygınlaşması patolojik aşırı kullanımına ve bağımlılığa neden olmuştur. Uzun süre kontrolsüz bilgisayar ve internet kullanımı bireylerin fiziksel, psikolojik, sosyal, bilişsel sağlığını olumsuz yönde etkilemiştir. Literatür incelendiğinde bu durumun özellikle çocuk ve ergenlerde daha yaygın olduğunu göstermektedir. Bu saptamadan yola çıkılarak projede internet bağımlılığı riski taşıyan çocuk ve ergenlere ulaşılacak istenmiş ve toplumdaki 7-11 ile 12-24 yaş gruplarının internette geçirdikleri sürenin yaşamındaki olumsuz etkilerini azaltmak ve internet bağımlılığına dair farkındalıklarını arttırmak projenin hedefini oluşturmuştur.

Bilgisayar ve internet bağımlılığını önlemede öğrencilere yönelik serbest zamanı değerlendirme aktivitelerine yönelik bilgilendirmeler yapmak, akran ilişkilerini sürdürmek ve yüz yüze ilişkileri özendirici etkinlikler yapmak oldukça önemlidir. Projede 7-11 yaş grubu için sözü ve bestesi grup üyelerine ait olan bir şarkı bestelenmiş ve seslendirilmiştir. Ardından Samsun’da bir ilkokuldaki 4.sınıf öğrencilerine ve çevremizdeki on çocuğa yüz yüze eğitim verilmiştir. Eğitim internet bağımlılığı hakkındaki sunum ve hazırlanan şarkı ile yapılmıştır. Eğitim sonrasında aileler ile görüşülmüş ve çocukların internet kullanımının azaldığına yönelik bilgiler alınmıştır. 12-24 yaş grubu için ise internet bağımlılığına yönelik grup üyeleri tarafından dört sahneli kısa bir film çekilmiş ve konu hakkında sunum hazırlanmıştır. Bu eğitim de internet bağımlılığı riski taşıyan 13 bireyle online olarak gerçekleştirilmiştir. Eğitim öncesi katılımcılara ön test uygulanmıştır. Katılımcıların % 77’sinin internette günlük altı saat ve üzeri vakit geçirdiği belirlenmiştir. Eğitimden iki hafta sonra ise son test yapılmıştır. Sonuca göre ergenlerin internet kullanımının azaldığı (%46.2’si internette günlük 6 saat ve üzeri vakit geçirmiştir) ve eğitimden memnun kaldıkları saptanmıştır. Projenin amacına ulaştığı, çocuk ve ergenlerde bilgisayar ve internet kullanımını azaltarak farkındalıklarını arttırdığı belirlenmiştir. Toplumsal duyarlılık çalışmaları yaparken farklı hemşirelik girişimleri planlamanın önemli olduğu ortaya çıkmıştır. Ayrıca toplumda yer alan bireyler hemşirelerin varlıklarını hissetmiş ve memnuniyetlerini ortaya koymuşlardır.

Anahtar kelimeler: İnternet; Bağımlılık; Toplum; Duyarlılık; Hemşirelik

¹Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü, 4.Sınıf Öğrencileri

²Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Cerrahi Hastalıklar Hemşireliği Anabilim Dalı, ORCID: 0000-0002-6623-8973, e-posta: ozepekiniseri@gmail.com

²Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Cerrahi Hastalıklar Hemşireliği Anabilim Dalı, ORCID: 0000-0001-9680-7439, e-posta: belginsenasayar@outlook.com

Sorumlu Yazar: Ahmet KIRAC

COVID-19 PANDEMİSİNDE BİR HEMŞİRENİN DENEYİMLERİ

Elif KETEN EDİS¹

ÖZET

Amaç: Hemşireler bakım sürecindeki rolleri nedeniyle COVID-19 hastalarıyla en fazla temas halinde olan meslek grubunu oluşturmaktadırlar. Hem pandemi süreci sürecindeki rolleri hem de bir birey olarak pandeminin getirdiği sosyal, toplumsal değişiklikler hemşireleri birçok açıdan etkilemektedir.

Yöntem: Bu çalışmada COVID-19 sürecine yönelik bir hemşirenin deneyimleri örnek olay çalışması tekniği kullanılarak değerlendirilmiştir.

Bulgular: Katılımcı 42 yaşında ve 18 yıldır hemşire olarak görev yapmaktadır. Pandemiye yönelik haberler gelmeye başladığında bu kadar büyük bir salgına yol açacağını düşünmediğini, sonrasında pandeminin ilan edilmesi, ülkemizde ilk vakanın görülmesi, alınan önlemler ve değişikliklerle olayın ciddiyeti anladığını, korku ve endişe hissettiğini belirtmiştir. Bu süreçte COVID-19 kliniğinde çalışmaya başlayan katılımcıya virüs bulaşmış ve hastalık nedeniyle, halsizlik, kırgınlık, baş ve sırt ağrısı, eforla birlikte nefes almada zorluk gibi sorunlar yaşadığını ifade etmiştir. Katılımcı pandeminin insan hayatının ve özgürlüğünün değeri anlama konusunda farkındalığını ve bu dönemde yaşanan tüm zorluklara rağmen yalnız olan bireylerin yanında olmanın getirdiği huzuru belirtmiştir.

Sonuç: Bu çalışmada COVID-19 hastalarına bakım veren bir hemşirenin duygu, düşünce ve deneyimleri aktarılmıştır. Karşılaştıkları birçok zorluğa rağmen pandemiyle mücadelede en önemli gücü oluşturan hemşireleri destekleyici stratejiler geliştirilmesi salgının yönetiminde önemli bir başarı sağlayacaktır. Pandemi döneminde ve sonrasında hemşirelerin deneyimleri ve beklentileri doğrultusunda uygun destek stratejilerinin geliştirilmesi önerilmektedir.

Anahtar kelimeler: COVID-19; Hemşirelik; Pandemi

¹Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Ebelik Bölümü, ORCID: 0000-0002-5587-6726, e-posta: elif.ketenedis@omu.edu.tr

Sorumlu Yazar: Elif KETEN EDİS

KORONAVİRÜS PANDEMİSİ SÜRECİNDE GEBELERDE PSİKOSOSYAL SORUNLAR VE HEMŞİRELİK BAKIMI

Meltem KOÇAK¹, Nazlı BALTACI²

ÖZET

Koronavirüs hastalığı 2019 yılında ilk Wuhan'da ortaya çıkan bulaşıcılığı yüksek bir hastalıktır. Hastalığın tüm dünyaya hızla yayılması ile Dünya Sağlık Örgütü tarafından pandemi ilan edilmiştir. Pandemiye ilişkin koşullar ve alınan önlemler bireylerde stres, anksiyete ve depresyon düzeyini artırmaktadır. Gebelik dönemi fizyolojik, hormonal ve biyopsikososyal değişimler nedeniyle kadının ruhsal olarak daha hassas olduğu ve psikososyal sorunlara daha eğilimli olduğu bir süreçtir. Bu nedenle gebeler pandemiden en çok etkilenen gruplardandır. Dünya genelinde salgının yayılmaması için alınan önlemler, pandeminin seyri, günlük yaşam değişiklikleri, sosyal izolasyondan dolayı aile ya da arkadaş desteğinin azalması gebeleri psikososyal olarak tehdit altında bırakmaktadır. Gebelerin sağlık kurumlarına ulaşım zorluğu, hastalığa bağlı kayıplarının yası, maddi zorlukları ve hastalığın gebelere etkisine ilişkin belirsizlikler psikolojik sorunları artırmaktadır. Yapılan bir araştırmada pandemi sürecinde yüksek riskli gebelerin ise daha çok anksiyete yaşadığı belirtilmektedir. Pandemi sürecinde sosyal sorunların artışı gebelikte psikolojik sorunları ortaya çıkarabilmektedir. Bu nedenle gebelerin pandemi sürecinde psikolojik ve sosyal açıdan desteğe ve bakıma ihtiyaçları vardır. Gebelerin ruh sağlığının korunması maternal ve fetal sağlık için önemlidir. Çünkü doğum öncesi dönemde psikolojik sorunlar; bulantı kusma, düşük, erken doğum, preeklamsi, antenatal ve postnatal depresyon, düşük doğum ağırlıklı bebek ve APGAR skoruna neden olabilmektedir. Pandemi sürecinde hemşirelerin gebelere psikososyal sorunlarla baş etme yöntemlerini öğretmesi ve geliştirmesini desteklemesi, bütüncül bir yaklaşımla bakım sunması önemlidir. Gebelik izlemlerinde kadınların psikolojik sorunları belirlenmeli ve takip edilmeli, duyarlı, bireye özgü bir bakım sağlanmalı, tele-danışmanlık yapılmalı ve sosyal desteği artırmaya yönelik aile bireyleriyle de görüşülmelidir. Bu nedenle bu çalışma pandeminin neden olduğu zorlukların gebelerin psikososyal durumuna etkisini ve bu konuda hemşirelik bakımının öneminin ortaya konulması amacıyla yapılmıştır.

Anahtar kelimeler: Covid-19; Gebelik; Psikososyal durum; Hemşirelik bakımı

¹Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü, ORCID: 0000-0003-3359-2754, e-posta: kckmltm23@gmail.com

²Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü Doğum ve Kadın Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, ORCID: 0000-0001-8582-6300, e-posta: baltacinazli@gmail.com

Sorumlu Yazar: Meltem KOÇAK

**COVID-19 PANDEMİSİNDE SAĞLIK HİZMETLERİNİ DESTEKLEYİCİ BİR ARAÇ:
KISA MESAJ KULLANIMI**

Seda BAYDEMİR¹

ÖZET

Koronavirüs hastalığı (COVID-19), yeni keşfedilen bir koronavirüsün neden olduğu bulaşıcı bir hastalıktır. Dünya Sağlık Örgütü, 114 ülkede COVID-19 vakalarının görülmesi, virüsün yayılımı ve şiddeti nedeniyle 11 Mart 2020'de bu durumu pandemi olarak tanımlamıştır. Küresel olarak yeni COVID-19 vaka ve ölüm sayılarının pandeminin başlangıcından beri en yüksek seviyede olması, sorunun halen ciddiyetini koruduğunu göstermektedir. Bu derleme, COVID-19 pandemisinde kısa mesaj kullanımını incelemeyi amaçlamaktadır.

Kısa mesaj müdahalelerinin sağlık hizmetlerinde kullanımı giderek cazip hale gelmekte ve birçok amaçla tercih edilmektedir. COVID-19 olan hastanın evde bakımında kısa mesaj hizmeti kullanılarak izlemi sağlanabilir, durumu kötüleşen hasta erken uyarı sistemi ile uygun tedavi kuruluşlarına yönlendirilebilir. Otomatik kısa mesaj uygulamaları ile kaynak tasarrufu sağlanabilir ve pandemi esnasında hasta popülasyonunu yönetmeye yardımcı olunabilir. Oluşturulabilecek mesajlaşma kampanyaları ile bakımdaki gecikmeler önenebilir, bağlantısı kopmuş hastaların sağlık hizmetine erişmesine ve eşitsizliklerin azaltılmasına yardımcı olunabilir. Kısa mesajlar kronik hastalığı olan bireylere sağlık hizmeti sağlamada destek mekanizması oluşturabilir. Bunun beraberinde, veri toplamada yenilikçi bir yöntem olarak kullanılabilir. Kısa mesaj kullanımı ile bireylere doğru ve güvenilir bilgi kolaylıkla sağlanabilir ve önleyici davranışlar teşvik edilebilir. Bulaşmanın önlenmesinde önemli bir tedbir olan sosyal mesafenin beraberinde getirdiği depresyon ve anksiyete gibi olumsuz durumlarla mücadele etmeye katkı sağlanabilir. Pandemiyi kontrol etmenin anahtarı olarak değerlendirilen aşlamaya dair oluşturulan bilgilendirici kısa mesaj müdahaleleri ile aşılama niyeti üzerinde olumlu etki oluşturulabilir.

Sonuç olarak, kısa mesaj müdahalelerinin sağlık hizmetlerine entegre edilmesinin değeri kanıtlarla desteklenmektedir. İncelenen birçok çalışmada COVID-19 pandemisinde kısa mesaj kullanımının destekleyici bir araç olarak ortaya konulduğu görülmektedir. Bu bağlamda, sağlık hizmeti sağlayıcılarına pandemi sürecinde bu araçlardan faydalanabilecek uygulamaların geliştirilmesi, hizmet sunumunun tüm basamaklarında yaygınlaştırılması ve konuya ilişkin kanıt düzeyi yüksek ileri çalışmalar yapılması önerilir.

Anahtar kelimeler: COVID-19; Kısa mesaj; Pandemi; Sağlık hizmetleri

¹Büyükkçekmece Mimar Sinan Devlet Hastanesi, Ortopedi ve Travmatoloji Kliniği, ORCID: 0000-0002-6009-2897, e-posta: sedabdemir@gmail.com

Sorumlu Yazar: Seda BAYDEMİR

**COVID-19 SALGINI KORKU ÖLÇEĞİ VE SALGIN HASTALIK BELİRSİZLİK ÖLÇEĞİ
GELİŞTİRME ÇALIŞMASI**

Ayşe ÇAL¹, İlknur AYDIN AVCI², Mükerrerem KABATAŞ YILDIZ³

ÖZET

Amaç: Bu çalışmanın amacı, Covid-19 Salgını Korku ve Salgın Hastalık Belirsizlik durumunu ölçmek için Türk kültürüne özgü iki ayrı ölçüm aracı geliştirmektir.

Yöntem: Metodolojik tasarımı bir çalışmadır. Araştırmacılar tarafından ilgili literatür doğrultusunda her iki ölçeğe ilişkin taslak form hazırlanmıştır. Uzman görüşleri doğrultusunda düzenlenen formlar Covid-19 pandemi sürecinde 26 Mayıs-10 Temmuz 2020 tarihleri arasında üniversite öğrencileri ve ailelerinden oluşan 386 kişiye uygulanmıştır. Veriler SPSS 22 ve Amos 23 programı kullanılarak, Cronbach alpha coefficient, yapı geçerliliği test etmek için açıklayıcı faktör analizi, doğrulayıcı faktör analizi ve Pearson korelasyon analizi yapılmıştır.

Bulgular: Covid-19 Salgını Korku Ölçeği sekiz madde tek boyut, Salgın Hastalık Belirsizlik Ölçeği 18 madde ve üç alt boyut olarak kabul edilebilir bulunmuştur. Covid-19 Salgını Korku Ölçeği Cronbach alpha değeri 0.92; Salgın Hastalık Belirsizlik Ölçeği alt boyutları 0.86 ile 0.89 arasında olup, ölçek toplamının Cronbach alpha değeri 0.90'dır.

Sonuç ve Öneriler: Covid-19 Salgını Korku Ölçeği ve Salgın Hastalık Belirsizlik Ölçeğinin Türk toplumunda güvenilir bir şekilde kullanılacağı tespit edilmiştir. Önümüzdeki süreçlerde yaşanan veya yaşanılacak pandemi vb. olayların, küresel boyutta derin ve uzun dönemli etkilerinin olacağı düşünüldüğünde, toplumdaki korku ve belirsizliğin değerlendirilerek baş etme yollarının geliştirilmesi önemlidir.

Anahtar kelimeler: Covid-19; Pandemi; Korku; Belirsizlik; Geçerlik ve güvenilirlik

¹Ankara Medipol Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, 0000-0002-2890-156X, ayse.cal@ankaramedipol.edu.tr

²Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Halk Sağlığı Hemşireliği Anabilim Dalı, 0000-0002-5379-3038, ilknura@omu.edu.tr

³Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu, Yaşlı bakım Programı, 0000-0002-7598-162X, mukerremkabatas@hotmail.com

Sorumlu Yazar: Ayşe ÇAL

AMELİYATHANELERDE GÜVENLİĞİ SAĞLAMAK: COVID-19 PANDEMİSİ İLE MÜCADELE STRATEJİLERİ

Seda Nur ÇATAL¹, Zehra AYDIN²

ÖZET

Yeni tip corona virüs hastalığı (Covid-19), ilk olarak 1 Aralık 2019 tarihinde Çin Wuhan'da görüldü ve bilinmeyen pnömoni olarak adlandırıldı. Daha sonra uluslararası boyutta bir sorun halini almasıyla 11 Mart 2020 tarihinde Dünya Sağlık Örgütü tarafından pandemi ilan edildi. Tüm dünyada olduğu gibi ülkemizde de Covid-19 ile mücadele devam etmektedir.

Hastaneler, Covid-19 açısından yüksek risk taşıyan kurumlardan birisidir. Ayrıca pandemi ile mücadele sürecinde ön saflarda yer alan gruplardan biride sağlık çalışanlarıdır. Sağlık çalışanlarının hem Covid-19 pozitif hastaları tedavi etmek hem de kendilerini ve diğer hastaları korumak gibi önemli sorumlulukları bulunmaktadır. Hastane içerisinde yüksek riskli alanlardan biriside ameliyathanelerdir. Pandemi sürecinde acil cerrahi gerektiren ve test için beklenemeyecek tüm hastalar enfekte kabul edilerek ve gerekli önlemler alınarak cerrahi tedavi uygulanmalıdır. Öncelikle ameliyathane ekibi pandemiye uygun protokol ve rehberlerini oluşturmalı ve tüm ameliyathane ekibine bu protokol ve rehber doğrultusunda bilgilendirme eğitimi vermelidir.

Ameliyathanelerde olası/kesin tanı Covid-19 hastalarının yönetiminde belirlenen rehberlere uygun, iş akış şemasına göre hareket edilmelidir. Olası/kesin tanı Covid-19 hastaları için ameliyathane girişine en yakın oda seçilmelidir. Olası/kesin tanı Covid-19 hastaları için sınırlı sayıda personel sorumlu olmalıdır ve bu ekibin kaydı tutulmalıdır. Salonlar negatif basınç altında olmalıdır. Aynı zamanda personel sayısı sınırlı olmalı ve kapıları kapalı tutulmalıdır. Ameliyathanelerde Kişisel Koruyucu Ekipman (KKE) (çift kat eldiven, N95 solunum maskesi, su geçirmez cerrahi önlük, koruyucu gözlük-siperlik vb.) kullanılmalıdır. Hastalar ayılma ünitesindeki süreci ameliyathane odasında geçirmelidir. Hasta daha sonra yoğun bakım veya servise transfer edilmelidir. Salon-ekipman temizliği ve atık yönetimi dikkatli bir şekilde, rehber ve iş akış şemasına uygun yapılmalıdır.

Covid-19 pandemi sürecinde ameliyathanelerde temel amaç, diğer hasta ve ekibe bulaş riskini en aza indirgeyerek ameliyathane sürecini kolaylaştırmak ve hastaların ihtiyaç duyduğu tedavi ve bakımı sağlamaktır.

Anahtar kelimeler: Ameliyathane; Cerrahi; Covid-19; Pandemi

¹Giresun Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Cerrahi Hastalıklar Hemşireliği Anabilim Dalı, ORCID: 0000-0002-8952-8834, e-posta: sedanurcatal1997@gmail.com

²Hitit Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Cerrahi Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, ORCID: 0000-0001-5565-1191, e-posta: zehraaydin@hitit.edu.tr

Sorumlu Yazar: Seda Nur ÇATAL

SON SINIF HEMŞİRELİK ÖĞRENCİLERİNDE COVID-19 PANDEMİ SÜRECİNİN KLİNİK KARAR VERMEDE ANKSİYETE VE ÖZGÜVEN DÜZEYLERİNE ETKİSİNİN İNCELENMESİ

Hamdiye ARDA SÜRÜCÜ¹, Ebru ÖZTÜRK ÇOPUR², Meltem SUNGUR², Altun BAKSİ³

ÖZET

Amaç: Son sınıf hemşirelik öğrencilerinde COVID-19 (Koronavirüs Hastalığı 2019) pandemi sürecinin klinik karar vermede anksiyete ve özgüven düzeyleri üzerine etkisinin incelenmesidir.

Yöntem: Araştırma tanımlayıcı tiptedir. Araştırmannın evrenini son sınıf hemşirelik öğrencileri oluştururken örneklemini kartopu örnekleme yöntemi kullanılarak 01.02.2021-28.02.2021 tarihleri arasında araştırmaya katılan 161 son sınıf hemşirelik öğrencisi oluşturmuştur. Veriler “Kişisel Bilgi Formu ve Hemşirelikte Klinik Karar Verme Anksiyete ve Özgüven Ölçeği” kullanılarak toplanmıştır. Verilerin değerlendirilmesinde SPSS 25.0 programı ile tanımlayıcı istatistikler ile Student t ya da Mann Whitney U testi, Tek yönlü anova ya da Kruskal-Wallis, Pearson ya da Spearman korelasyon analizi kullanılmıştır.

Bulgular: Son sınıf hemşirelik öğrencilerinin %83.9’u COVID-19 tanısı almadığını, %62.1’i yüz yüze eğitim/klinik uygulama öncesi COVID-19 (Koronavirüs Hastalığı 2019) aşısı olmayı düşündüğünü, %88.8’i pandemi sürecinin klinik eğitim uygulamalarını olumsuz etkilediğini ve %69.6’sı pandemi sürecinin mezuniyet sonrası klinik çalışmaya hazır oluşluluğunu etkilediğini belirtmiştir. Öğrencilerin klinik karar vermede anksiyete toplam puanı 73.03±24.66 (27.00-162.00) ve özgüven toplam puanı 92.97±27.67 (27.00-162.00)’dur. Hemşirelik öğrencilerinin klinik karar vermede anksiyete düzeyleri ile yaş ve pandemi nedeniyle mesleğe başlama motivasyonunun etkilenmesi açısından istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmuştur (p<0.05). Öğrencilerin özgüven düzeyleri ile ailesinde COVID-19 (Koronavirüs Hastalığı 2019) tanısı alma ve hemşirelik bölümünde aldığı eğitimden memnun olma, hemşireliği isteyerek seçme, eğitim sürecinde aldığı teorik bilgiyi klinik uygulamada kullanma, pandemi sürecinde hastane ortamında uygulama yapamamanın klinik karar vermede anksiyete ve özgüvenlerini etkileme durumu ve pandemi nedeniyle mesleğe başlama motivasyonunun etkilenmesi açısından istatistiksel olarak anlamlı fark olduğu saptanmıştır (p<0.05).

Sonuç ve Öneriler: Son sınıf hemşirelik öğrencilerinin pandemi sürecinde klinik ortamda uygulama yapamamasının klinik karar vermede anksiyetelerini arttırdığı ve özgüvenlerini azalttığı saptanmıştır. Mezuniyet sonrası klinik oryantasyon/uyum ve hizmet içi eğitim programlarının sürelerinin uzatılması önerilmektedir.

Anahtar kelimeler: Covid-19; Pandemi; Anksiyete; Özgüven; Hemşirelik öğrencileri

¹Dicle Üniversitesi Atatürk Sağlık Yüksekokulu Hemşirelik Bölümü, ORCID:0000-0001-7052-1002, e-posta: har_da@hotmail.com

²Kilis 7 Aralık Üniversitesi Yusuf Şerefoğlu Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü, ORCID: 0000-0003-1843-3499, e-posta: ebruozturkcopur@kilis.edu.tr

²Kilis 7 Aralık Üniversitesi Yusuf Şerefoğlu Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü, ORCID: 0000-0002-2702-5748, e-posta: meltem_sungur4633@hotmail.com

³Süleyman Demirel Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, ORCID: 0000-0001-8267-2254, e-posta: altun.baksi@hotmail.com

Sorumlu Yazar: Meltem SUNGUR

HEMŞİRELERİN İLETİŞİM BECERİLERİNİN COVID-19 TANILI YOĞUN BAKIM HASTASININ ANKSİYETE DÜZEYİNE ETKİSİ: OLGU SUNUMU

Yonca ERMAN¹, Figen ÇAVUŞOĞLU²

ÖZET

İletişim kavramı, hemşire-insan ilişkilerinin temelini oluşturmaktadır. Riggo'nun bir çalışmasında sosyal iletişim becerisinin hemşire performansına olumlu yansıdığı bildirilmiştir. İletişimin hastanın anksiyetesinin azalmasında, anksiyete nedenlerinin anlaşılmasında etkili olduğu belirlenmiştir. Covid-19 salgını, hastaların %20'sinde yoğun bakım ihtiyacı gerektirmektedir. Hastalığın semptomlarının neden olduğu anksiyetenin önlenmesi, hemşirenin görevleri arasındadır. Çalışma, hemşirelerin iletişim becerilerinin Covid-19 tanılı yoğun bakım hastalarının anksiyete düzeyine etkilerini olgu sunumu ile ortaya koymayı amaçlamaktadır. 41 yaşındaki kadın hasta Covid-19 tanısıyla yoğun bakıma yatırılmıştır. Nabızı 124/dk, solunumu 30/dk, SPO2 değeri %80 belirlenmiştir. Hastanın solunum sıkıntısı nedeniyle gergin olduğu gözlemlenerek Richmond Ajitasyon Ölçeği uygulanmış, +2(ajite) değerlendirilmiştir. İhtiyaçlarını bağımsız olarak karşılayamayan hastaya yapılacak işlemler anlatılmış, solunum desteği sağlanmış, ilaçları düzenli şekilde verilmiş, beslenme ihtiyacı karşılanmıştır. Hastanın odasına her girişte "merhaba, günaydın" gibi ifadelerle iletişim başlatılmış, solunum sıkıntısı nedeniyle çok fazla iletişim kurulamayan hastayla çoğunlukla beden dili kullanılarak iletişim kurulmaya çalışılmıştır. Her karşılaşmada selam verilerek, samimi, güler yüzlü, empatik bir yaklaşımla yaptığımız işlemler ve genel durumu hakkında bilgi verilmiş, talepleri ve kendini nasıl hissettiği sorgulanmış, onu dinlediğimizi gösteren ifadeler kullanılmıştır. Yatış sürecinde hastaya yüksek basınçlı oksijen tedavisi uygulanmıştır. Tedavinin 4. günü hastanın Richmond değeri +1(huzursuz) değerlendirilmiş, geldiği güne göre rahat olduğu gözlenmiştir. Hasta konuşma sırasında kabızlık sorunu olduğunu söylemiştir. Kabızlık sorunu hekime iletilmiş, önerilen ilaç uygulanmış, hasta rahatlatılmıştır. 7. günün sonunda hastanın Richmond değeri 0(sakin), nabızı 80-90/dk, solunumu 20-24/dk, SPO2 değeri %94 ölçülmüş, hastanın oksijen maskesi ile yoğun bakımdan servise transferi sağlanmıştır. Hasta servise çıkarılırken yaptıklarımız için teşekkür etmiş memnuniyetini dile getirmiştir.

Sonuç olarak hemşirenin covid-19 hastası ile iletişim becerilerini etkin bir şekilde kurması sonucu yoğun bakım yatış süresi boyunca hastanın anksiyete düzeyi azalmış ve bu durum hastalığın yönetimine olumlu bir şekilde yansımıştır. Bu çalışmanın daha geniş bir örneklem grubu ile yapılması önerilmektedir.

Anahtar kelimeler: Hemşire; Hasta; İletişim becerileri; Anksiyete; Covid-19

¹Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Lisansüstü Enstitüsü, Halk Sağlığı Hemşireliği Anabilim Dalı, ORCID: 0000-0002-2262-5912, e-posta: yoncaerman@gmail.com

²Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Halk Sağlığı Anabilim Dalı, ORCID: 0000-0001-9789-2006, cavusoglufigen@gmail.com

Sorumlu Yazar: Yonca ERMAN

COVID-19 PANDEMİ SÜRECİNDE HEMŞİRELERDE MESLEKTAŞ DAYANIŞMASI VE TÜKENMİŞLİK DURUMU

Tunahan AYDIN¹, Seval AĞAÇDİKEN ALKAN²

ÖZET

Derleme türünde olan bu çalışmada amaç, COVID-19 sürecinde hemşirelerde meslektaş dayanışması ve tükenmişlik durumunu farklı boyutlarıyla ele almaktır. COVID-19 ilk olarak Çin'in Hubei eyaleti Wuhan kentinde yabancı hayvan pazarındaki insanlarda ortaya çıkan ağır pnömoni vakaları şeklinde görülmüş ve 11 Mart tarihinde Dünya Sağlık Örgütü tarafından pandemi ilan edilmiştir. Mayıs 2021 itibarıyla dünya genelinde 222 ülkede 155 milyondan fazla vaka bildirilmiş, üç milyondan fazla kişi ise virüs nedeni ile yaşamını yitirmiştir. Vakaların dünya genelinde ciddi artış göstermesi sağlık hizmetlerine olan ihtiyacı artırmıştır. Bunun sonucunda sağlık çalışanları normalden daha fazla iş yükü ve strese maruz kalmıştır. Artan iş yükü, sürekli kullanılan koruyucu ekipmanların rahatsızlığı, enfeksiyonun kendisine ve ailesine bulaşma korkusu, COVID-19'dan korunma ve tedavi yöntemleri hakkında yetersiz bilgi ortamı hemşirelerde korku ve strese neden olarak tükenmişliği tetiklemektedir.

Tükenmişlik yaşayan hemşirelerde ise depresyon, uyku problemleri, baş ağrıları, dikkat dağınıklıkları ve kronik yorgunluk görülür. Uzun süren tükenmişlik durumlarında iş kazaları ve meslek hastalıkları artar. Bu süreçte hemşireler için tükenmişlik ile baş etme stratejilerinin geliştirilmesi ve çalışma saatlerinin sosyal aktivitelere vakit ayrılabilir şekilde düzenlenmesi önemlidir. Ayrıca COVID-19'a yönelik hizmet içi eğitimlerin yapılması hemşirelerin mesleki yeterlilik duygusunu destekleyerek tükenmişliğin etkilerini azaltabilir. Klinik rotasyonların uygulanması aynı hemşirenin sürekli COVID-19 hastasına bakım vermesini engelleyeceği için tükenmişlikle baş etmede alternatif bir uygulama olabilir.

Hemşireler, mesleğin icrasıyla ilgili sorunlarda meslektaşlarının onları daha iyi anlayabileceğini, yaşadıkları sorunlarda destekleyici ve yardım edici davranabileceklerini, onlarla güçlü bir dayanışma içinde olabileceklerini düşünmektedirler. Meslektaşlar arasındaki bu dayanışmanın, etkin bir koordinasyon, uyum ve olumlu bir çalışma ortamı oluşturarak motivasyonu artırdığı bilinmektedir. Bu açıdan meslektaş dayanışmasının da hemşirelerin tükenmişlikle baş etmede kullandıkları bir strateji olduğu bildirilmiştir.

Sonuç olarak tükenmişlik, pandemi döneminde hemşirelerin karşılaştığı önemli bireysel ve mesleki sorunlardan biridir. Meslektaş dayanışması bireysel, kurumsal ve mesleki örgütlenmeye ait özellikler taşımaktadır. Bu nedenle pandemi sürecinde tükenmişlikle baş etmede meslektaş dayanışmasının desteklenmesi, süreci hemşirelerin ve bakım verdikleri bireylerin en üst fayda ile geçirilmesine önemli katkı sunabilir.

Anahtar kelimeler: COVID-19 pandemisi; Hemşire; Meslektaş dayanışması; Hemşirelerde tükenmişlik

¹Ondokuz Mayıs Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Hemşirelik Esasları Anabilim Dalı, ORCID: 0000-0002-8166-0718
e-posta: tunahanaydin@icloud.com

²Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Esasları Anabilim Dalı, ORCID: 0000-0003-4368-0766
seval.agacdiken@omu.edu.tr

Sorumlu Yazar: Tunahan AYDIN

**ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN SİBER ZORBALIK KONUSUNDA BAKIŞ AÇILARINI
ETKİLEYEN FAKTÖRLER**

Ayşe TAŞTEKİN OUYABA¹

ÖZET

Amaç: Bu çalışmada, Üniversite öğrencilerinin siber zorbalıktan korunma konusundaki bilgi, motivasyon ve davranış becerilerinin sağlık davranışları ve sağlık sonuçları üzerindeki etkileri varsayımsal bir model ile test edilmiştir.

Yöntem: Bu araştırma kesitsel araştırma tipinde olup, Afyonkarahisar Sağlık Bilimleri Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesinde öğrenim görmekte olan 340 öğrenci ile yürütülmüştür. Veriler anket yoluyla toplanmıştır. Öğrencilerin cinsiyetine göre sosyodemografik ve internet kullanımına ilişkin özelliklerinin karşılaştırılması için t testi, Mann Whitney U ve Ki-kare testi kullanılmıştır. Öğrencilerinin siber zorbalık davranışlarını etkileyen faktörler Yapısal Eşitlik Modeli ile değerlendirilmiştir. Varsayımsal modelin uyumunu belirlemek için ki-kare istatistiğinin serbestlik derecelerine oranı (χ^2/df), Uyum İyiliği İndeksi (GFI), Karşılaştırmalı Uygunluk İndeksi (CFI) ve Yaklaşık Hataların Ortalama Karakökü (RMSEA) kullanılmıştır.

Bulgular: Varsayımsal modelde modifikasyonlar yapıldıktan sonra uyum indekslerinin kabul edilebilir olduğu bulunmuştur ($\chi^2/df= 2.561$; GFI= 0.98; CFI= 0.95; RMSEA= 0.06). Kadın olmak daha iyi motivasyon ($\beta= -.20$, $p= 0.000$) ve sağlık davranışları ($\beta= -.22$, $p= 0.000$) ile ilişkilidir. Yüksek motivasyon daha iyi davranış becerileri ($\beta= .15$, $p= 0.005$) ve daha iyi sağlık davranışları ile ilişkilidir ($\beta= .28$, $p= 0.000$). Daha iyi sağlık davranışları siber mağduriyetin azaldığını göstermektedir. ($\beta=-.11$, $p= 0.042$). Kız öğrencilerin siber zorbalığı engelleme ve önlemeye yönelik duyarlılıklarının erkek öğrencilerden daha yüksek olduğu görülmüştür. Motivasyon düzeyi yüksek olan öğrenciler daha iyi davranış becerilerine ve sağlık davranışlarına sahiptir. Daha iyi davranış becerilerine ve sağlık davranışlarına sahip olan öğrenciler daha az siber mağduriyete maruz kalmıştır.

Sonuç ve Öneriler: Gelecekte siber zorbalık konusunda yapılması planlanan çalışmalara bireylerin motivasyonlarını arttıracak davranış becerilerini ve sağlık davranışlarını geliştirecek IMB modeline dayalı girişimler uygulanması önerilir.

Anahtar kelimeler: Bilgi; Motivasyon; Davranış becerileri modeli; Siber zorbalık; Üniversite öğrencisi; İnternet; Siber mağduriyet

¹Afyonkarahisar Sağlık Bilimleri Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü, ORCID: 0000-0002-5907-1140, e-posta: ayse.tastekin@hotmail.com
Sorumlu Yazar: Ayşe TAŞTEKİN OUYABA

ERGEN GENÇ KADINLARDA SAĞLIK: TOPLUMSAL CİNSİYET VE SAĞLIĞIN BELİRLEYİCİLERİ BAKIŞ ACISIYLA

Hümeyra TÜLEK DENİZ¹, Özen KULAKAÇ¹

ÖZET

Ergenlik, beyin-nöroendokrin süreçlerde, hormon konsantrasyonlarında ve fiziksel morfolojik özelliklerde ince değişikliklerle başlayan cinsel gelişme ve psikososyal olgunlaşma ile sonuçlanan yaşam dönemleri arasında en etkili biyolojik ve sosyal geçiş evrelerinden biridir. Ergenler, sıklıkla sağlıklı olarak düşünülmekte, özel sağlık hizmetlerine ihtiyacı olmayan bir grup olarak algılanmaktadır. Bu durum ergenleri, uygun ve yeterli sağlık hizmeti almaktan alıkoymakta ya da az sayıda ergene sınırlı bilgi ve sağlık hizmeti sunulmasına neden olmaktadır. Bu makalede toplumsal cinsiyet ve sağlığın belirleyicileri bakış açısıyla ergen genç kadınların sağlıklarını etkileyen riskler ele alınmaktadır. Toplumsal cinsiyet, sağlığın biyolojik, sosyal/ekonomik/politik, kültürel, ruhsal/spiritüel belirleyicileri ile ergen genç kadınların karşı karşıya kaldığı sağlık riskleri arasındaki örüntüyü ele almak üzere tartışmalar yapılmıştır. Bu bakış açısı, genç ergen kadınların yaşamlarının bu döneminde karşılaştıkları farklı sorunların ele alınmasında daha bütüncül bir çerçeve sağlayacaktır. Böylece, kadın sağlığı hemşiresi, ergenlerin yaşamını otantik bir şekilde sürdürülmesini sağlamak için tıbbi modeldeki bakış açısının aksine feminist bakım sunabilecektir. Ergen genç kadınların sağlığının toplumsal cinsiyete dayalı norm ve kurallardan etkilendiği ve sağlığın belirleyicileri ile ilişkili olduğu kabul edilerek hemşirelerin bu bakış açısıyla bakım verme ve uygulama sorumluluğuna vurgu yapılmaktadır.

Anahtar kelimeler: Ergenlik; Kadın; Toplumsal cinsiyet; Sağlığın belirleyicileri; Hemşirelik

¹Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Doğum ve Kadın Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, ORCID: 0000-0002-9049-8089, e-posta: humeyra.tulek@omu.edu.tr

¹Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Doğum ve Kadın Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, ORCID: 0000-0002-3578-1244, e-posta: ozenkulakac@gmail.com

Sorumlu Yazar: Hümeyra TÜLEK DENİZ

TOPLUMSAL DUYARLILIK ÇALIŞMASI PROJE ÖRNEĞİ:
‘KİMSE GÖRMÜYORSA SESİMİ DUY, SESİMİ DUYUR!’

Melisa BÜLBÜL¹, Dilara ÖZKAN¹, Mehtap Nur YILDIRIM¹, Mervenur ASLANTÜRK¹, Songül SEVİMLİ¹, Merve Nur KARTAL¹, Cemile Sümeyye VAROĞLU¹, Merve ÇAVDAR¹, Özge İŞERİ², Belgin ŞEN ATASAYAR²

ÖZET

Henüz cinsel gelişimini tamamlamamış bir çocuğun ya da ergenin, bir yetişkin tarafından cinsel arzu ve gereksinimlerini karşılamak için güç kullanarak, tehdit ya da kandırma yoluyla kullanmasına cinsel istismar denir. İstismar, çocuğun duygusal ve cinsel gelişimini, kişiler arası ilişkilerini, özgüvenini sarsan akut ancak daha sonra çok derin kronik travmalar yaratan bir durumdur. Cinsel istismar öyküsü olan çocukların yetişkinlik döneminde anksiyete, depresyon, madde bağımlılığı, intihar davranışı, kişilik bozukluğu ve post travmatik stres bozukluğu gibi ruhsal sorunları daha sık yaşadığı görülmektedir.

Çocuklar her yaşta istismar mağduru olabilirler. İstismar sonrası çocukların fiziksel ve ruhsal tedavisi kadar istismar gerçekleşmeden önce verilen eğitimler de önemlidir. Cinsel istismarı önlemek tedavi etmekten hem daha kolaydır hem de olası fiziksel ve psikolojik travmanın etkilerinin önüne geçilmiş olur. Bu nedenle çocuklara yaş ve gelişim düzeylerine uygun olarak cinsel istismar farkındalık eğitimleri verilmelidir. Bu doğrultuda çocuklara konuşmaya ve isteklerini anlatmaya başladıkları andan itibaren özel bölge kavramı, iyi dokunuş ve kötü dokunuş, güven kavramı açıklanmalı ve güvendiği kişilere yaşadığı sorunları korkmadan anlatması, özel bölgelerine dokunulunca ve istemediği davranışlar karşısında “hayır” diyebilme becerisi kazandırılmalıdır. Bu noktada hemşireler öncü konumdadır.

“Kimse Görmüyorsa Sesimi Duy Sesimi Duyur” farkındalık projesinde 3-6 yaş arasındaki 24 çocuğa yaş ve bilişsel düzeyine uygun olarak dört farklı atölye ve ısınma etkinlikleri uygulanmıştır. Atölyelerde grup tarafından hazırlanan ve seslendirilen kukla gösterilerinin yanı sıra maket üzerinde özel bölge kavramı, tasarlanan online oyunlar ile güven kavramı, iyi dokunuş kötü dokunuş, hayır diyebilme eğitimleri çocuklara interaktif bir şekilde anlatılmıştır. Çocuklara ayrıca tasarımı ve öyküleştirmesinin gruba ait olduğu animasyon filmi izletilmiştir. Eğitim sonunda her çocuğa özel katılım belgeleri sunulmuş, ailelere yönelik ise web sitesi oluşturulmuştur. Web sitesine atölye içerikleri, konu hakkında hazırlanan broşürler, bilgilendirici metinler, farkındalık videoları, ebeveynlere ve çocuklara yönelik kitap önerileri aktarılmıştır. Sonuç olarak uygulanan toplumsal duyarlılık projesinin çocuklar ve ailelerinin istismara yönelik farkındalıklarını ve bilgilerini arttırdığı belirlenmiştir.

Anahtar kelimeler: Cinsel istismar; Cinsel istismar eğitimi; Toplumsal duyarlılık

¹Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü, 4. Sınıf Öğrencileri

²Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Cerrahi Hastalıklar Hemşireliği Anabilim Dalı, ORCID: 0000-0002-6623-8973, e-posta: ozgepekiniseri@gmail.com

²Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Cerrahi Hastalıklar Hemşireliği Anabilim Dalı, ORCID: 0000-0001-9680-7439, e-posta: belgin.atasayar@omu.edu.tr

Sorumlu Yazar: Mehtap Nur YILDIRIM

SEMPOZYUM AFİŞİ

**ONDOKUZ MAYIS
ÜNİVERSİTESİ**

IV. HEMŞİRELİĞİ GÜÇLENDİRME SEMPOZYUMU
"Herkes için sağlıkta hemşireler öncü bir ses"

26-28 MAYIS 2021

1. GÜN
26.05.2021 ÇARŞAMBA

Hemşirelik Eğitiminde Senaryo Yazma Becerisi Kursu
Dr. Öğr. Üye. Pelin Karaçay
Saat: 13:00-16:30

Bilinçli Farkındalık Penceresinden Yaşam Atölyesi
Dr. Öğr. Üye. Oya Sevcan Orak
Saat: 09:00-12:00, 13:00-16:00

COVID-19'da Bakımın Yönetimi Kursu
Dr. Öğr. Üye. Özge İşeri,
Hem. Asiye Yılmaz
Saat: 09:00-12:00, 13:30-15:00

2. GÜN
27.05.2021 PERŞEMBE

10:00-10:30
ICN teması: Hemşireler Geleceğin Sağlık Bakımı İçin Öncü Bir Ses
Doç. Dr. Şenay ARLI

10:30-12:00
Pandeminin bize hatırlattıkları: Geçmişin mirasıyla şimdi ve gelecek nasıl görünüyor?
Prof. Dr. Nurgün PLATIN

13:00-14:30
Panel: SAĞLIKTA DİJİTAL DÖNÜŞÜM VE POSTMODERN HEMŞİRELİK
Hemşirelik mesleğinin geleceği: Robotik Hemşirelik
Öğr. Gör. Emel Gümüş

Dijital Hastane Süreçleri
Dr. Öğr. Üyesi İlker KOŞE

Dijital hastane dönüşümünde hemşirelik uygulamaları
Dr. Öğr. Üyesi Nuran AYDIN ATEŞ

Postmodern hemşirelik
Doç. Dr. İlker BOZ

3. GÜN
28.05.2021 CUMA (SABAH)

10:00 -10:30
KONFERANS
Pandemi döneminde sağlıkta eşitsizlik ve hemşirelik
Prof. Dr. İknur AYDIN AVCI
10:00 -10:30

Panel: PANDEMİDE HEMŞİRELERİN PSİKOLOJİK SAĞLAMLIĞI
İstatistiklerle pandemiye hemşirelik
Dr. Öğr. Üye. Kübra YENİ

Pandemide hemşirelerin psikolojik sağlamlığı
Doç. Dr. Figen İNCİ

Pandemide kurumsal ve yönetsel destek
Hem. Hiz. Md. Şepnem KAYAN

Pandemi döneminde hemşirenin insan ve sağlık hakkı
Doç. Dr. Gülten KOÇ

3. GÜN
28.05.2021 CUMA (ÖĞLEDEN SONRA)

13:00-14:30
Panel: PANDEMİDE HEMŞİRELİK EĞİTİMİ
Covid-19 pandemisinin eğitime yansımaları ve yeni normalde eğitime yönelik değerlendirmeler
Doç. Dr. Aras BOZKURT

Pandemi döneminde hemşirelik eğitim süreçlerinin yönetimi ve stratejiler
Doç. Dr. Havva ARSLAN YÜRÜMEZOĞLU

Hemşirelik eğitiminde yenilikçi yaklaşımlar: Pandemiye sonra hemşirelik eğitimi
Dr. Öğr. Üyesi Yasemin USLU

Pandemide hemşirelik eğitim programlarının akreditasyonu
Prof. Dr. Gülseren KOCAMAN

14:45-16:00
FORUM
COVID-19 PANDEMİSİNDE, EĞİTİM VE UYGULAMADA HEMŞİRELİK ÖYKÜLERİ

**Hikayeler insanları, diğer insanlara, zamanları diğer zamanlara bağlarlar.
Hikayeler, insanların kim olduklarını, nerede bulduklarını
ve nereye gittiklerini ifade ederler.**
Patricia R. Liehr, Mary Jane Smith

İZ BIRAKAN BAKIM ÖYKÜLERİNİZ İÇİN BİZE ULAŞIN...
<http://hemguclendirmesem2021.omu.edu.tr>

ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ
Sağlık Bilimleri Fakültesi
Hemşirelik Bölümü
SAMSUN

<https://hemguclendirmesem2021.omu.edu.tr>
hemguclendirmesem@omu.edu.tr